

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ZÁSAHOVÁ ČINNOST JEDNOTKY SBORU
DOBROVOLNÝCH HASIČŮ OBCE PŘI
MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI SPOJENÉ S
ŽIVOČICHEM**

Autor práce: Jaroslav Tůma

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce – v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS a v tištěné podobě knihovnou VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Štěpánu Kavanovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

Tůma, J. *Zásahová činnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce při mimořádné události spojené s živočichem : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2019. 62 s. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D..

Klíčová slova: jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, živočich, mimořádná událost, zásahová činnost, analýza

Téma bakalářské práce „Zásahová činnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce při mimořádné události spojené s živočichem“ řeší základní pojmy spojené s touto situací. Hlavním cílem práce je zjištění možností zásahové činnosti jednotky sboru dobrovolných hasičů obce při mimořádné události spojené s živočichem. Dílčím cílem práce je definovat pojem mimořádné události spojené s živočichem. Práce je rozdělena do dvou částí a to teoretické části a praktické části.

V úvodu teoretické části je analyzována jednotka sboru dobrovolných hasičů obce a její vztah v Integrovaném záchranném systému České republiky. Poté se práce zaměřuje na definování mimořádné události včetně celého jejího dělení. Následuje analýza a určení mimořádných událostí spojených s živočichem. V této části je autor rozděluje do několika částí, některé do onemocnění zvířat a zbytek do speciálních mimořádných událostí jako požár zemědělského objektu, hubení hmyzu, záchrana zvířat, nebezpečí z ohrožení zvířaty nebo vypořádávání se se zvířaty během dopravní nehody. Všechny tyto části jsou samostatné, pro lepší analýzu.

Praktická část bakalářské práce obsahuje informace o konkrétních jednotkách sborů dobrovolných hasičů, během mimořádné události zahrnují živočicha. Tyto informace autor získal skrze řízené rozhovory s členy těchto organizací. Díky odpovědím respondentů může být práce zaměřena na jejich vlastní zkušenosti s živočichy. Odpovědi byly analyzovány a porovnány pro pochopení celé problematiky a pro pochopení každého z respondentů. Práce také obsahuje statistiku zásahů dobrovolných hasičů za rok 2016/2017 oproti celkovému počtu zásahů za tyto roky.

Závěrem práce je zhodnocení získaných informací, kde autor prezentuje možnosti zlepšení, pokud by se počet těchto událostí zvýšil

ABSTRACT

Tůma, J. *Interventional activity of volunteer firefighters brigade during dangerous situation including animal : Bachelor Thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2019. 62 p. Supervisor Mgr. Štěpán Kavan, Ph.D..

Key words: volunteer firefighters brigade, animal, dangerous situation, Interventional activity, analysis

This bachelor thesis “Interventional activity of volunteer firefighters brigade during dangerous situation including animal” solves the basic terms that are connected with this situation. The main goal of the bachelor is find out possibilities in interventional activities of firefighter brigade during dangerous situation. Next goal is define dangerous situation including animal. The bachelor is divided into two parts, a theoretical one and a practical one.

In the introduction of the theoretical part is analysis of volunteer firefighters brigade, same as relation between this organization with join rescue services of Czech republic. After this bachelor is focus on define dangerous situation including all division. Analysis with determination of dangerous situation including animal comes next. In this part author divide it into several pieces, some of them are animal disease, and remain are unique dangerous situation as fire of agricultural object, dealing with insect, rescuing an animal, dangerous of threat by animals or dealing with animals during car accident. All of these parts are separate to better analyze.

The practical part of this bachelor thesis contains information about exact firefighters brigade during dangerous situation including animal. These information author obtain by managed conversation with member of this organization. Thanks to answer of respondents the bachelor can be focused on their experiences with animals. Responses are analyzed and compared to understand whole problem and to understand each of respondent. It also involves a statistics of activities by volunteer firefighters against all activities which happened during year 2016 to 2017.

In the conclusion of the bachelor thesis there is comparison of received information, where author present possibilities to improve if number of these situations will rise.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Jednotky požární ochrany	10
2.1 Druhy jednotek požární ochrany	11
2.2 Organizace systému jednotek PO.....	12
2.3 Operační hodnota jednotek PO.....	14
2.4 Základní úkoly jednotek PO.....	15
2.5 Všeobecné úkoly jednotky v místě zásahu.....	16
2.6 Vybavení jednotky požární technikou a věcnými prostředky	18
3 Začlenění jednotky sboru dobrovolných hasičů obce do systému IZS	19
4 Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce.....	21
4.1 Výkon služby v jednotce SDHO	21
4.2 Podrobnosti o úkolech jednotek SDHO při ochraně obyvatelstva	22
4.3 Vztah jednotky požární ochrany a obce	23
4.4 Minimální vybavení JSDHO požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany.....	24
4.5 Vnitřní organizace členů jednotky SDHO.....	24
5 Zásady koordinace složek IZS při společném zásahu.....	26
6 Mimořádná událost.....	27
6.1 Základní rozdělení mimořádných událostí	28
6.1.1 Základní dělení přírodních mimořádných událostí	28
6.1.2 Základní dělení antropogenních mimořádných událostí.....	28
6.2 Mimořádná událost spojená s živočichem.....	29
7 Onemocnění zvířat - epizootie	29
7.1 Africký mor prasat (AMP)	29
7.2 Ptačí chřipka	31
7.3 Nemoc šílených krav (BSE)	32

8	Bojové řády	34
8.1	Záchrana zvířat	35
8.2	Nebezpečí z ohrožení zvířaty	37
8.3	Nebezpečí infekce	38
8.4	Dopravní nehody spojené s živočichem	38
8.5	Požár zemědělského objektu	40
8.6	Odchyt a hubení vos, včel a sršňů	42
9	Řízené rozhovory	44
9.1	Rozhovor A – Zástupce velitele JPO II Suchdol Ondřej Vajo	44
9.2	Rozhovor B – Velitel JPO II Počátky Vladimír Janko	45
9.3	Rozhovor C – Velitel JPO II Nová Bystřice Martin Garhofer	46
10	Rozbor rozhovorů.....	48
11	Shrnutí a možné doporučení.....	53
	Závěr	55
	Seznam použitých zdrojů	57
	Seznam zkratk	60
	Seznam tabulek a grafů	61
	Přílohy	62

Úvod

Na území celé České republiky mohou vznikat neblahé události, které ohrožují jak nás, tak zvířata a věci v našem okolí. Tyto události se jmenují mimořádné události a mohou způsobit velké škody. Na rozdíl od lidí se zvířata s touto událostí nedokáží vypořádat. Důvodem může být i to, že některé události způsobil člověk, ať již ve formě vědomé, či nevědomé. Například při požáru zemědělských objektů, kdy jsou zvířata uzavřena v kotcích, stájích, či výběhu, nejsou schopna sama si zachránit život.

Na tuto skutečnost reaguje stát ochranou zvířat, kdy se jeho složky snaží hned po záchraně životů lidských, zachránit životy zvířat. Složky IZS jsou vybavovány plány ke zvládnutí těchto událostí, členové jsou ponaučováni, jak zacházet a pracovat se zvířaty v tísni, jednotky jsou vybavovány prostředky pro zjednodušení práce a samotní členové jsou vybavováni individuálními ochrannými prostředky, pro větší ochranu sebe sama. Není ani proč se divit, zvířata díky svým pudům a instinktu vycítí nebezpečí dříve než člověk a proto jsou už při příjezdu prvních jednotek na místo zásahu vystrašená k smrti. Takto emočně vypjatá zvířata mohou být velmi nevyzpytatelná a nebezpečná jak sobě, tak všem okolo. Mohou zasahující těžce zranit a možná je i usmrtit. Hasiči proto musí být vyškoleni pro práci s každým druhem zvířete a ke každému druhu přistupovat jiným způsobem.

Zásah hasičů zahrnující ohrožené živočichy má mnoho možných komplikací, které mohou proměnit rutinní zásah v noční můru. Zvířata mohou být například v kotcích přivázána takovým způsobem, že není možné je uvolnit, zvířata se díky svému strachu mohou z bezpečných míst vracet zpět na místo nebezpečí, kde obvykle žijí. Díky onemocnění, či strachu mohou jen nehnutě ležet na zemi, odmítaje se pohnout, taková zvířata se zahraňují jen těžce.

Náplní těchto činností však není jen evakuovat zvířata z míst nebezpečí, zvířata sama mohou vyvolat nebezpečnou situaci, která musí být řešena. Hasiči mají v náplni své činnosti například i odchyt a hubení hmyzu. Především včely, vosy během doby rojení, či onemocnění mohou ve velkém množství opouštět úl a útočit na lidi, či přenášet chorobu. V tomto případě se zasahující snaží o zamezení nebezpečí způsobeného hmyzem, kdy je zapotřebí hmyz uklidnit, někdy dokonce i usmrtit. Jak je vidět, náplň práce hasičů při mimořádných událostech spojených s živočichem je těžká a různorodá.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Autor představuje definici jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, mimořádné události a mimořádné události týkající se živočichů, kde uvádí jednotlivé hrozby a jejich možné řešení. Na těchto událostech autor ukazuje činnost jednotky sboru dobrovolných hasičů obce s zařazením do jednotky požární ochrany kategorie II.

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit možnosti zásahové činnosti jednotky sboru dobrovolných hasičů obce při mimořádné události spojené s živočichem.

Dílčím cílem práce je charakterizovat mimořádnou událost ve spojitosti s živočichem. K dosažení cílů bylo použito následujících prostředků:

- Rozbor informací z knižních zdrojů
- Strukturovaný rozhovor. Jedná se o užití okruhu otázek, na které respondent následně odpovídá. Tato metoda je vázána pevnou strukturou a není tedy možné měnit pořadí otázek, nebo doplňovat novými. Strukturovaný rozhovor byl proveden se členy dobrovolných hasičů obcí ..
- Komparace odpovědí od respondentů. Srovnání výpovědí dotazovaných, kde vznikne určitý vzorec.
- Syntéza poznatků. Z různých výpovědí dotazovaných vzejde určitý pohled na danou problematiku.
- Rozbor jednotlivých odpovědí – pro lepší pochopení volby odpovědi
- Rozbor tabulek o ročním počtu zásahů

V bakalářské práci jsou vymezeny a objasněny základní pojmy, které souvisejí s tématem a problematikou zásahové činnosti jednotky sboru dobrovolných hasičů obce při mimořádné události spojené s živočichem. Jsou definovány všeobecně, u konkrétních činností obsažených v Bojovém řádu jsou vymezeny konkrétní činnosti při daném zásahu. Součástí bakalářské práce je i vymezení postavení jednotky sborů dobrovolných hasičů obce do systému IZS.

2 Jednotky požární ochrany

Mimořádná událost v souvislosti s živočichem může vzniknout kdekoliv na území České republiky a tudíž je zapotřebí mít určitý systém jednotek požární ochrany. Tento systém zabezpečuje účinnou pomoc s určitým množstvím sil a prostředků, za daný čas. Mezi síly a prostředky patří zejména hasiči a požární technika.¹

Principem systému jednotek PO je, aby

- ochrana majetku občana, právnické nebo podnikající fyzické osoby před mimořádnými událostmi, nebyla v minimální úrovni limitována jen možnostmi obce, ve které bydlí nebo mají majetek,
- obec v případě žádosti o pomoc při záchraně životů a majetku nebyla omezována vlastní momentální schopností platit nebo dobrovolnou ochotou toho, kdo může pomoc poskytnout.²

Jednotku požární ochrany (dále jen PO) lze definovat jako organizovaný útvar s vnitřním členěním a specializovanou činností. Jednotka PO je tvořena příslušníky a členy PO, hasiči, technikou v podobě automobilů a věcnými prostředky. Mezi věcné prostředky požární ochrany je možno zařadit proudnice, hadice a další nástroje. Zákon hovořící o jednotce PO je zákon č. 133/1985 Sb., který udává, že zřizovatelem jednotek PO je stát, obce, fyzické a právnické podnikající osoby. Ty zřizují jednotky PO za podmínek dle zákona pro provádění záchranných prací a požárního zásahu podle §70 odst. 1, písmena a), b) zák. č. 133/1985 Sb.³

Původně byl systém PO zřízen pro hašení požárů, avšak s rozvojem společnosti v technickém směru vznikla potřeba reagovat i na jiné události. Dnes již systém PO reaguje na mimořádné události, jako je například dopravní nehoda, havárie s únikem nebezpečné látky, živelní pohroma, nebo dokonce mimořádná událost epizootie, či jiná událost spojená s živočichem. Dá se tedy říct, že systém PO je represivním nástrojem proti mimořádným událostem. Aby vše fungovalo, je zapotřebí stanovit hranice možností jednotek z hlediska jejich odborné přípravy, vybavení a kompetencí při provádění zásahu.

¹ Jednotky PO. *HZS.CR* [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 16. 7. 2018 [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

² Viz ¹

³ KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva II*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015. ISBN 978-80-87472-92-7. s. 28

Tímto se zabezpečí, že zásah jednotky PO bude kompetentní a postup bude vždy odborný.⁴

„Při tvorbě systému jednotek PO se vychází ze dvou základních hledisek:

- organizace systému jednotek PO (druhy jednotek PO, jejich vzájemné vazby, dislokace, vybavení),
- zásahové činnosti jednotek PO.

Obě hlediska se navzájem podmiňují. Pokud by organizace jednotek PO nezhledňovala míru rizik vzniku požárů a jiných mimořádných událostí v kontextu se zásahovou činností jednotek PO, nemohly by tyto jednotky provést účinný zásah.“⁵

2.1 Druhy jednotek požární ochrany

Dle zřizovatele jednotky PO a vztahu osob, vykonávajících činnost v těchto jednotkách, ke zřizovateli jednotky PO se jednotky PO dělí na:

- **jednotka HZS kraje**, která se skládá z hasičů – příslušníků k výkonu služby určených, setrvávajících na stanicích hasičského záchranného sboru kraje,
- **jednotka hasičského sboru podniku** (neboli HZS podniku), která se skládá z hasičů – zaměstnanců podnikající osoby, ať už právnické, či fyzické. Hasiči vykonávají činnost v jednotce jako své povolání, s minimálním počtem 4 zaměstnanců v jednotce HZS podniku,
- **jednotka sboru dobrovolných hasičů obce** (neboli jednotka SDH obce), kterou tvoří hasiči – členové, kteří většinou nevykonávají činnost v jednotce jako své zaměstnání,
- **jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku** (neboli jednotka SDH podniku) kterou tvoří hasiči – členové, ale zaměstnanci právnické, či

⁴ Jednotky PO. HZS.CR [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 16. 7. 2018 [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

⁵ Viz ⁴

fyzické podnikající osoby. Tito zaměstnanci většinou nevykonávají činnost v jednotce jako své zaměstnání,

- **vojenská hasičská jednotka**, která se nejvíce podobá jednotce SDH podniku, s tím rozdílem, že všechny náležitosti spadají pod Ministerstvo obrany. Ať již jde o vybavení, vnitřní organizaci, výkon služby, či podmínky odborné způsobilosti apod.⁶

Činnost v jednotce SDH obce se považuje za občanskou povinnost, ať již jde o hašení požárů, či provádění záchranných prací při mimořádných událostech. Jiným úkonem v obecném zájmu se rozumí nařízené cvičení, nebo nařízená odborná příprava.⁷

2.2 Organizace systému jednotek PO

Vnitřní organizace a vybavení jednotek PO včetně jejich rozmístění musí být volena tak, aby bylo pro území obce zabezpečeno nezbytné množství sil a prostředků, podle stupně nebezpečí. Zde se jedná o princip plošného pokrytí území, které garantuje:

- dobu dojezdu jednotek PO, danou operační hodnotou jednotek PO dle jejich druhu,
- množství sil a prostředků jednotek PO (počet jednotek PO a jejich vybavení, počet hasičů), které se do určeného časového okamžiku dostaví na místo zásahu.

Plošné pokrytí je voleno tak, aby na každé katastrální území obce připadali minimálně 3 jednotky PO, dle požadavku na dobu zahájení zásahu. Jednotky PO mají téměř stejné hlavní úkoly. Odlišovat se však mohou ve velikosti, vybavení a možnosti provádět některé činnosti při mimořádných událostech. Systém PO se stává faktorem pro snížení rizika vyvolaného nebezpečnou situací, z hlediska řízení rizika. Aby tento systém fungoval, musí být založen na spolupráci konkrétních jednotek PO.⁸

Plošné pokrytí je zákonem vymezeno jako: „*Vnitřní organizace a vybavení jednotek požární ochrany včetně dislokace jednotlivých druhů a kategorií jednotek požární*

⁶ ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4. s. 39-40

⁷ ČESKO. Zákon č. 133 ze dne 21 února 2001, o požární ochraně, jak vyplývá z pozdějších změn. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 25, §65 odst. 2. s. 2239. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3603> ISSN: 1449-0250

⁸ KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva II*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015. ISBN 978-80-87472-92-7. s. 36

ochrany musí být volena tak, aby území obce bylo podle stupně nebezpečí zabezpečeno požadovaným množstvím sil a prostředků při splnění požadované doby jejich dojezdu na místo zásahu podle základní tabulky plošného pokrytí.“⁹

Tabulka 1 Základní tabulka plošného pokrytí

Základní tabulka plošného pokrytí		
Stupeň ohrožení obce		Počet jednotek PO a doba jejich dojezdu na místo zásahu
I	A	2 JPO do 7 min. a další do 1 JPO do 10 min.
	B	1 JPO do 7 min. a další do 2 JPO do 10 min.
II	A	2 JPO do 10 min. a další do 1 JPO do 15 min.
	B	1 JPO do 10 min. a další do 2 JPO do 15 min.
III	A	2 JPO do 15 min. a další do 1 JPO do 20 min.
	B	2 JPO do 15 min. a další do 1 JPO do 20 min.
IV	A	1 JPO do 20 min. a další do 1 JPO do 25 min.

Zdroj: ŠENOVSKÝ, Michail¹⁰

Plošné pokrytí se vydává nařízením kraje, příkladem jednoho z těchto nařízení bylo: „*Nařízení Jihočeského kraje č. 6/2014 ze dne 25. 4. 2014, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení plošného pokrytí území Jihočeského kraje jednotkami požární ochrany.*“ Podklady pro nařízení orgánů kraje zabezpečuje Hasičský záchranný sbor kraje, nebo na území města Prahy, Hasičský záchranný sbor města Prahy. To za účelem:

- stanovení stupně nebezpečí území obcí v kraji,
- určení jednotek, které zabezpečí plošné pokrytí, jejich kategorie a charakter prováděných záchranných prací (předurčenost) v souladu s § 65 odst. 6 zákona č.133/1985 Sb.,
- určení jednotek vykonávajících záchranné a likvidační práce při mimořádných událostech v rámci IZS, pokud tak neučinilo generální ředitelství,
- stanovení územní působnosti každé jednotky s územní působností zahrnuté v plošném pokrytí,

⁹ ČESKO. Zákon č. 133 ze dne 21 února 2001, o požární ochraně, jak vyplývá z pozdějších změn. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 25, §65 odst. 6. s. 2239. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=36031449-0250>

¹⁰ ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4. s. 40

- vyhotovení mapy plošného pokrytí, s údaji o rozmístění jednotek a stupních nebezpečí územních celků.¹¹

2.3 Operační hodnota jednotek PO

Každý druh jednotky PO má přiřazenou operační hodnotu, tato hodnota poukazuje na příslušnost vykonávat činnost při zdolávání požárů, záchranných prací během živelných pohrom a při ochraně obyvatelstva. Operační hodnota je tvořena: dobou výjezdu a územní působností.

- **Doba výjezdu** je časový interval od vyhlášení poplachu až po výjezd z místa, určený pro síly a prostředky požární ochrany.¹²

Doba výjezdu je daná § 11 vyhlášky č. 247/2001 Sb., kde je uvedeno, že jednotky PO vyrazí po vyhlášení poplachu nejdéle do:

- „2 minut jednotky složené výlučně z hasičů z povolání,*
- 10 minut jednotky složené výlučně z hasičů, kteří nevykonávají službu v jednotce jako své zaměstnání,*
- 5 minut jednotky složené z hasičů uvedených v písmenech a) a b) nebo z členů, kterým byla určena pracovní pohotovost mimo pracoviště, nebo*
- 5 minut jednotky hasičského záchranného sboru kraje zřízené na stanici typu PO“¹³*

- **Územní působnost** je ideální vzdálenost pro dojezd k místu zásahu, vyjádřená v minutách, vymezujících území běžného působení neboli tzv. hasebního obvodu. Každý druh jednotky PO má jinou územní působnost a lze je rozdělit do šesti kategorií (od JPO I do JPO VI)¹⁴

Působnost jednotky PO je důležitý ukazatel pro zřizovatele jednotky, poukazuje totiž na sféru použití JPO. Působnost lze rozdělit na: místní působnost a územní působnost. Místní působnost znamená, že jednotka působí jen pro svého zaměstnavatele. Naopak

¹¹ KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva II*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015. ISBN 978-80-87472-92-7. s. 37-38

¹² ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4. s. 41

¹³ ČESKO. MINISTERTVO VNITRA. Vyhláška 247 ze dne 22. června 2001, o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 95, § 11, s. 5494. ISSN: 1449-0950

¹⁴ Viz ¹²

územní působnost přesahuje pole zřizovatele a jednotky plní úkoly i mimo obec, či podnik.¹⁵

Tabulka 2 Kategorie jednotek PO a jejich operační hodnota

Jednotka PO		Doba výjezdu	Působnost	Optimální vzdálenost pro dojezd	Efektivní doba jízdy
Kategorie	Druh	min.		km.	min.
JPO I	jednotka HZS kraje	2	územní	15 - 20	18
JPO II	jednotka SDH obce	5		7,5 - 10	10
JPO III		10			
JPO V		10			
JPO IV	jednotka SDH podniku	2	místní	do 5	5
JPO VI	jednotka SDH podniku	10			

Zdroj: KAVAN, Štěpán.¹⁶

2.4 Základní úkoly jednotek PO

Jednotka provádí záchranné práce osob a zvířat při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech. Které mimo jiné mohou zahrnovat evakuaci zvířat, jejich následný převoz, či práci s nimi.

Dále podává neprodleně zprávy o svém výjezdu a zásahu územně příslušnému hasičskému záchrannému sboru kraje.

Výkonem služby příslušníků, zaměstnanců podniků a členů zařazených v jednotkách požární ochrany se podle tohoto zákona rozumí veškerá činnost směřující ke zmírnění následků živelních pohrom a jiných mimořádných¹⁷

Tyto činnosti lze charakterizovat takto (Hanuška, 2008):

„Záchranné práce – činnost při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech.“

Mimo uvedené základní úkoly plní jednotky PO také úkoly ochrany obyvatelstva. Záchranné práce směřují především k odvracení, nebo snížení bezprostředního rizika

¹⁵ KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva II*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015. ISBN 978-80-87472-92-7. s. 35

¹⁶ Viz¹⁵ s. 36

¹⁷ ČESKO. Zákon č. 133 ze dne 21. února 2001, o požární ochraně, jak vyplývá z pozdějších změn. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 25, §70 odst. 1,2. s. 2241-2242 Dostupné z WWW: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3603_1449-0250

vyvolaného mimořádnou událostí. Jednotky PO nemají za úkol vypořádat se s mimořádnou událostí, ale omezit vzniklá rizika, proto činí především opatření nutná k odstranění hrozby ohrožení života, majetku a životního prostředí.¹⁸

2.5 Všeobecné úkoly jednotky v místě zásahu

Hlavní úkoly jednotky na místě zásahu jsou:

1. provedení průzkumu,
2. záchrana osob,
3. záchrana zvířat,
4. záchrana majetku.¹⁹

Průzkum

Průzkum místa zásahu zajišťuje poznání o aktuálním dění mimořádné události. Během této činnosti zjišťují členové jednotky rozsah mimořádné události, počet ohrožených osob a zvířat, stejně jako jejich počet. Dále zjišťují další podrobnosti o místu zásahu, jako např. podmínky, které by mohli ovlivnit požití věcných prostředků, nebo požární techniky. Po dokončení průzkumu a stanovení nejlepšího způsobu záchrany je možné realizovat činnost záchranných prací.²⁰

Záchrana osob

Po zahájení záchranných prací je prioritním cílem zachránit lidské životy, které mají přednost před záchranou zvířat a majetku. Jednotka se proto snaží o odstranění bezprostředně hrozícího nebezpečí. Velitel zásahu má pravomoc rozhodovat o zahájení a ukončení záchranných prací, stejně jako může rozhodnout, kdo bude zachráněn přednostně. V některých případech se může rozhodnout o nedodržení technických podmínek, pokud by hrozilo nebezpečí z prodlení při záchrance osob.²¹

Záchrana zvířat

Záchrana zvířat je prioritou hned po záchrance člověka. Stejně jako u záchrany lidí je hlavním cílem jednotky odstranit bezprostředně hrozící nebezpečí. Ale jsou zde odlišnosti

¹⁸ KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva II*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015. ISBN 978-80-87472-92-7. s. 29

¹⁹ ŘEHÁK, Martin. *Základní úkoly JPO* [online]. In: . s. 8 [cit. 2019-02-05]. Dostupné z: http://www.oshnachod.cz/Skoleni/Ukoly_JPO.pdf

²⁰ Viz ¹⁹

²¹ Viz ¹⁹

v provedení záchrany, spočívající především v jejich vyvážení z místa nebezpečí. Jelikož zvířata mohou být pod tlakem nebezpečná, jsou zde pravidla jak snížit riziko jejich útoku. Zvířata se musí vyvádět jen po pár kusech, které je možno zvládnout, pokud je to možné, starají se o přesun zvířat osoby, které jsou zvyklé na tuto činnost, nebo osoby na které jsou zvyklá zvířata. Pokud by osoby byly vystaveny nepřiměřenému nebezpečí, jsou na pokyn velitele zásahu vybaveni ochrannými prostředky. Velitel zásahu rozhoduje o zahájení a ukončení záchranných prací, stejně jako o přednostní záchraně jednotlivých zvířat. Všeobecně se uznává, že prioritní je záchrana tzv. „plemenných“ zvířat, které mají větší cenu.

Záchrana zvířat se dá dělit do 2 hlavních skupin. První skupinou je záchrana zvířat velkého počtu, například ve velkochovech. Jedná se především o hovězí dobytek, koně, skot nebo drůbež. Druhou skupinou je záchrana jednotlivých zvířat „domácích“²²

Například za rok 2017 bylo evakuováno 920 zvířat, z toho jich bylo 210 evakuováno členy jednotky SDHO. Viz obrázek.

Obrázek 1 Statistika evakuace zvířat za rok 2017

STATISTICKÁ ROČENKA 2017									
Druh činnosti	HZS ČR		JSDH obcí		HZS podniků		JSDH podniků a ost.	Celkem	
	Počet	Ind. %	Počet	Ind. %	Počet	Ind. %	Počet	Počet	Ind. %
evakuace zvířat, záchrana zvířat	703	109	210	117	6	55	1	920	110
zřízení a zajištění provozu evak. střediska	3	100	3	43	0	x	0	6	60
označování nebezpečných oblastí	652	175	418	398	32	152	2	1 104	220
dekontaminace osob včetně hasičů	479	958	18	600	5	167	0	502	881
dekontaminace techniky a prostředků	406	1 692	17	x	10	250	0	433	1 546

Zdroj: Statistika evakuace zvířat 2017²³

Záchrana majetku

V poslední řadě se jednotky snaží zachránit ohrožený majetek. Který přichází na řadu hned po záchraně zvířat. Záchranou se rozumí evakuace materiálních věcí z účinku mimořádné události, na předem určené místo za použití nejlepšího způsobu záchrany.²⁴

²² ŘEHÁK, Martin. *Základní úkoly JPO* [online]. In: . s. 8 [cit. 2019-02-05]. Dostupné z: http://www.oshnachod.cz/Skoleni/Ukoly_JPO.pdf

²³ Klára Žůrková a kolektiv. *Statistická ročenka 2017* [online]. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR jako přílohu časopisu 112 číslo 3/2018 [cit. 2019-02-05]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx> s. 23

²⁴ Viz ²²

2.6 Vybavení jednotky požární technikou a věcnými prostředky

Vybavení musí umožňovat plnění úkolů jednotky, musí být v souladu se zvláštním právním předpisem a musí korespondovat s předurčeností jednotky plnit úkoly v oblasti záchranných prací, či ochrany obyvatelstva. Zvláštním právním předpisem zde může být například vyhláška č. 35/2007 Sb., o technických podmínkách požární techniky, nebo vyhláška č. 255/1999 Sb. o technických podmínkách věcných prostředků požární ochrany. Minimální vybavení jednotek je stanoveno právním předpisem, například příloha č. 4 vyhlášky č. 247/2001 Sb.²⁵

Zřizovatel jednotky má povinnost vybavovat jednotku ochrannými prostředky. Osobní i společné ochranné prostředky musí splňovat podmínky zvláštního předpisu. Dalšími ochrannými prostředky jsou hasiči vybavováni podle možných rizik vyhodnocených zřizovatelem jednotky. Vybavování jednotky společnými ochrannými pracovními prostředky se odvíjí od úkolů, které se po jednotce vyžadují. Společnými ochrannými pracovními prostředky jsou například:

- autonomní dýchací přístroj,
- protichemický ochranný oděv,
- jednorázový protichemický ochranný oděv,
- respirátor,
- reflexní oděv pro speciální hašení ohně,
- ochranný oděv proti dešti,
- reflexní vesta s nápisem „HASIČI“,
- kukla pro práci s nebezpečným hmyzem,
- oděv pro práci s nebezpečným hmyzem apod.²⁶

²⁵ *S B Í R K A INTERNÍCH AKTŮ ŘÍZENÍ GENERÁLNÍHO ŘEDITELE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY: Řád výkonu služby v jednotkách HZS podniků, SDH obcí a SDH podniků* [online]. Praha, 8. června 2009, , 139 [cit. 2019-02-01]. Čj. MV-15377-1/PO-2009. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/rad-vykonu-sluzby-v-jednotkach-hzs-podniku-sdh-obci-a-sdh-podniku.aspx> s. 14

²⁶ Viz ²⁵ s. 14 - 15

3 Začlenění jednotky sboru dobrovolných hasičů obce do systému IZS

Pro pochopení pozice jednotky SDHO, je nezbytné znát systém, do kterého tato jednotka zapadá. Protože tato jednotka se řadí do větší skupiny – JPO, která je základní složkou Integrovaného záchranného systému ČR. Integrovaným záchranným systémem (dále jen IZS) se rozumí: „*koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací*“, dle zákona č. 239/2000 Sb.²⁷

Systém IZS se použije při současně prováděných záchranných a likvidačních pracích a to 2 a více složkami IZS. K zajištění provádění záchranných a likvidačních prací je zapotřebí disponovat:

- silou a prostředky (mezi síly a prostředky patří především zdroje lidských sil, technické vybavení apod.)
- kompetence (kompetencí se rozumí možnost k provádění záchranných a likvidačních prací)²⁸

Hlavním smyslem IZS je sjednotit možnosti každého, kdo by během mimořádné události pomohl s řešením jejích následků, nebo by mohl být zapojen k provádění záchranných a likvidačních prací, s ohledem na jeho vlastní síly a kompetence, či prostředky.²⁹

Složení IZS

Dle zákona číslo 239/2000, neboli zákona o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, se rozlišuje systém IZS na:

- základní složky IZS
- ostatní složky IZS³⁰

²⁷ ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 73, § 2 písmena a), s. 3461. ISSN 1449-0730

²⁸ ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4. s. 39-40

²⁹ Viz ²⁸

³⁰ ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 73, § 4, s. 3461-3462. ISSN 1449-0730

Základní složky IZS

Mezi základní složky IZS patří:

- Hasičský záchranný sbor ČR
- Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje
- Policie ČR
- Zdravotní záchranná služba³¹

Základní složky tvoří v systému IZS to nejpodstatnější, protože zajišťují:

- a) „nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události: ohlášením mimořádné události se systém spouští a ohlásit, tedy spustit IZS může každý ohlášením mimořádné události na tísňové číslo (150, 155, 158, 112),*
- b) vyhodnocení mimořádné události, tím se rozumí odhad ohrožení vyplývající z mimořádné události a odhad potřebných sil a prostředků,*
- c) neodkladný zásah v místě mimořádné události: za tímto účelem rozmisťují základní složky IZS své síly a prostředky po celém území ČR.“³²*

Ostatní složky IZS

Mezi ostatní složky IZS lze zařadit:

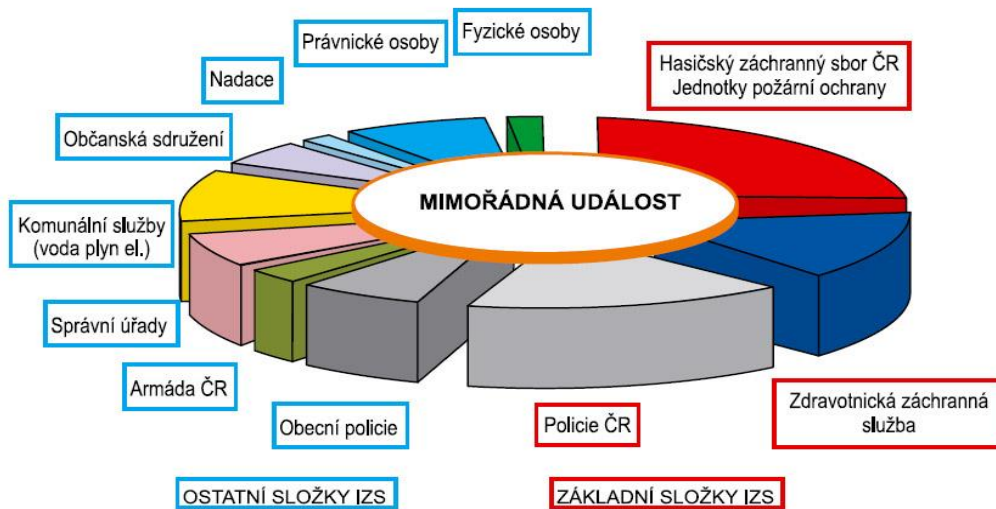
- „vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil (Armáda ČR),
- ozbrojené policejní sbory (kromě Policie ČR),
- ostatní záchranné sbory (kromě HZS ČR),
- orgány ochrany veřejného zdraví (např. orgány hygieny), v době krizových stavů se stávají ostatními složkami IZS také odborná zdravotnická zařízení na úrovni fakultních nemocnic pro poskytování specializované péče obyvatelstvu,
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů.“³³

³¹ ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4. s. 33

³² Viz ³¹

³³ ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4. s. 33

Obrázek 2 Složky IZS

Zdroj: Robert Pekaj³⁴

4 Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce

Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce je zřizována obcí. Některé obce mohou mít vzhledem ke své rozloze i několik jednotek SDHO a to především v místních částech. Tato jednotka postrádající právní subjektivitu je organizační složkou obce. Mezi jednotkami SDHO jsou rozdíly v operační působnosti, které je rozdělují do kategorií JPO II, JPO III a JPO V. Velitele jednotky SDHO jmenuje a odvolává starosta a to po vyjádření HZS kraje, kde se posuzuje jeho způsobilost vykonávat funkci velitele.³⁵

4.1 Výkon služby v jednotce SDHO

Službu v jednotce vykonávají členové, které určila obec. Členové nemusí mít pracovně právní vztah s obcí, ale mohou mít s obcí smlouvu o činnosti v jednotce. Službu v jednotce tedy vykonávají dobrovolně. Činnost těchto osob v jednotce se považuje za výkon občanské povinnosti.

Někteří členové jednotky, ale mohou být s obcí v pracovně právním vztahu a svou službu v jednotce SDHO tudíž vykonávají jako své zaměstnání a to na základě dohody o

³⁴ Robert Pekaj. Integrovaný záchranný systém a jeho význam. *Okno do kraje* [online]. 27.08.2006, 1 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <http://hexxa.websystem.cz/article/2220.integrovaný-zachranný-systém-a-jeho-význam>

³⁵ KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva II*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015. ISBN 978-80-87472-92-7. s. 31

provedení práce, či smlouvy o pracovní činnosti. Zde je jedná především o jednotky požární ochrany II. kategorie.³⁶

4.2 Podrobnosti o úkolech jednotek SDHO při ochraně obyvatelstva

Obce společně s HZS krajů provádí na základě havarijních plánů a předpokladu vzniku mimořádné události analýzu pro zajištění úkolů pro ochranu obyvatelstva jednotkami. Tato analýza se provádí ze 2 pohledů:

- a) jednotky plnící **obecné úkoly** na úseku ochrany obyvatelstva a to zejména pro svého zřizovatele. Zde jde o **místní působnost**. Jedná se především o jednotky kategorií JPO II, JPO III a JPO V. Jednotky provádí běžně úkoly na území svého zřizovatele, nebo v případě společné jednotky úkoly na smluvně pokrytém území. Úkoly provádí jednotka jen na žádost velitele zásahu, operačního a informačního střediska HZS kraje, nebo starosty obce.
- b) předurčené jednotky plnící **speciální úkoly** na úseku ochrany obyvatelstva. Zde se jedná o územní působnost. Tyto jednotky plní speciální úkoly vyvolané specifickými riziky (dle povodňového plánu, havarijního plánu, či jiné dokumentace) i mimo území zřizovatele. Jednotky jsou povolávány skrze příslušné operační a informační střediska HZS kraje.³⁷

Obecné úkoly jednotek SDHO

- Záchrané a likvidační práce (jako je: technická pomoc při likvidačních pracích, protipovodňová ochrana, pomoc při hledání osob apod.)
- Podíl na evakuaci obyvatel (díky znalostem: evakuačního zavazadla, místa soustředění obyvatel v obci a plánu přepravy osob a zvířat z obce)
- Podíl na označování míst s výskytem nebezpečné látky
- Podíl na varování obyvatelstva
- Podíl na dekontaminaci osob a majetku

³⁶ KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva II*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015. ISBN 978-80-87472-92-7. s. 31

³⁷ *S B Í R K A INTERNÍCH AKTŮ ŘÍZENÍ GENERÁLNÍHO ŘEDITELE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY: Řád výkonu služby v jednotkách HZS podniků, SDH obcí a SDH podniků* [online]. Praha, 8. června 2009, , 139 [cit. 2019-02-01]. Čj. MV-15377-1/PO-2009. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/rad-vykonu-sluzby-v-jednotkach-hzs-podniku-sdh-obci-a-sdh-podniku.aspx> s. 21 - 22

- Podíl na humanitární pomoci obyvatelstvu a pomoc při jeho nouzovém přežití³⁸

Speciální úkoly jednotek SDHO

- Záchrané a likvidační práce (při dopravních nehodách a při haváriích nebezpečných látek)
- Technická pomoc při odstraňování následků (např. vyprošťování osob a zvířat z trosek)
- Povodňové práce (záchrana osob a zvířat z vody, asistence při distribuci humanitární pomoci osobám a zvířatům)
- Podíl na evakuaci obyvatel (kromě obyvatel pomáhají evakuovat také zvířata, díky znalostem s jejich manipulací)
- Podíl na označování oblastí s výskytem nebezpečných látek
- Podíl na dekontaminaci postižených obyvatel nebo majetku
- Podíl na humanitární pomoci obyvatelstvu a zajištění podmínek pro jeho nouzové přežití³⁹

4.3 Vztah jednotky požární ochrany a obce

Zákon ukládá zřizovací povinnost obci podle zákona č. 133/1985 Sb. Zde se jedná o samostatnou působnost obce. Z výše uvedeného zákona pro obec vychází i povinnosti ve vztahu k jednotce SDHO. Mezi povinnosti obce patří: poskytnutí členům SDHO odměnu za záchrané práce při mimořádných událostech, udržování akceschopnosti jednotky, zpracování dokumentaci požární ochrany, zřizování ohlašovny požáru, spolupracování s okolními obcemi na plnění úkolů směřujícím k zabezpečení požární ochrany apod.

Obecní úřad v přenesené působnosti zajišťuje účast velitelů a strojníků jednotky na jejich odborné přípravě a to ve vztahu mezi obcí a členy SDHO.⁴⁰

³⁸ *S B Í R K A INTERNÍCH AKTŮ ŘÍZENÍ GENERÁLNÍHO ŘEDITELE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY: Řád výkonu služby v jednotkách HZS podniků, SDH obcí a SDH podniků* [online]. Praha, 8. června 2009, , 139 [cit. 2019-02-01]. Čj. MV-15377-1/PO-2009. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/rad-vykonu-sluzby-v-jednotkach-hzs-podniku-sdh-obci-a-sdh-podniku.aspx> s. 22 - 23

³⁹ Viz³⁸ s. 23 - 24

⁴⁰ KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva II*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015. ISBN 978-80-87472-92-7. s. 32

4.4 Minimální vybavení JSDHO požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany

Tabulka 3 Požární technika a věcné prostředky PO

Požární technika a věcné prostředky požární ochrany ³					
Kategorie jednotky	JPO II/1	JPO II/2	JPO III/1	JPO III/2	JPOV
Cisternová automobilová stříkačka v základním provedení (dále jen „CAS“)	1	1	1	1	1 ¹⁾
Dopravní automobil	1	1	1	1	1 ¹⁾
Automobilový žebřík do 30 m	1 ²⁾	1 ²⁾	1 ²⁾	1 ²⁾	-
Automobilová plošina do 30 m	1 ²⁾	1 ²⁾	-	-	-
Odsavač kouře nebo přetlakový ventilátor	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾
Motorová stříkačka	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1
Izolační dýchací přístroj ⁴⁾	4	8 ¹⁾	4	8 ¹⁾	4 ¹⁾
Vozidlová radiostanice požární ochrany	2	2	2	2	-
Přenosná radiostanice požární ochrany	2	4	2	4	1 ¹⁾
Mobilní telefon	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾	1 ¹⁾

Zdroj: Vyhláška č. 247/2001⁴¹

4.5 Vnitřní organizace členů jednotky SDHO

Tabulka 4 Základní početní stav členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí

Vnitřní organizace jednotky	Kategorie jednotky				
	JPO II/1	JPO II/2	JPO III/1	JPO III/2	JPO/V
Celkem základní početní stav členů ⁵⁾	12	24	12	24	9
Počet členů v pohotovosti pro výjezd v dané kategorii jednotky	4	8	4	8	4
Funkce					
Velitel	1	1	1	1	1
Velitel družstva	2	5	2	5	2
Strojník	3	6	4	6	2
Hasič, starší hasič	6	12	5	12	4

Zdroj: Vyhláška č. 247/2001⁴²

⁴¹ ČESKO. MINISTERTVO VNITRA. Vyhláška č. 247 ze dne 23. července, o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. *Česká republika*, 2001, částka 95. Příloha č. 4 k vyhlášce 247/2001 Sb. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-247?text=z%C3%A1kon+o+jednotk%C3%A1ch+po%C5%BE%C3%A1rn%C3%AD#prilohy>

⁴² ČESKO. MINISTERTVO VNITRA. Vyhláška č. 247 ze dne 23. července, o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. *Česká republika*, 2001, částka 95. Příloha č. 4 k vyhlášce 247/2001 Sb. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-247?text=z%C3%A1kon+o+jednotk%C3%A1ch+po%C5%BE%C3%A1rn%C3%AD#prilohy>

Vysvětlivky k tabulkám č. 3 a 4:

- „JPO II/1 - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s územní působností kategorie JPO II. Tato jednotka zabezpečuje výjezd družstva o nižším početním stavu. Zřizovatelem je zpravidla vybraná obec s počtem obyvatel nad 1000,
- JPO II/2 - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s územní působností kategorie JPO II. Tato jednotka zabezpečuje výjezd dvou družstev o nižším početním stavu. Zřizovatelem je zpravidla vybraná obec s počtem obyvatel nad 1000,
- JPO III/1 - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s územní působností kategorie JPO III. Tato jednotka zabezpečuje výjezd družstva o nižším početním stavu. Zřizovatelem je zpravidla vybraná obec s počtem obyvatel nad 1000,
- JPO III/2 - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s územní působností kategorie JPO III. Tato jednotka zabezpečuje výjezd dvou družstev o nižším početním stavu. Zřizovatelem je zpravidla vybraná obec s počtem obyvatel nad 1000,
- JPO V - jednotka sboru dobrovolných hasičů obce s místní působností kategorie JPO V. Tato jednotka zabezpečuje výjezd družstva o nižším početním stavu.“⁴³

¹⁾ Jednotka SDHO vybavena uvedenou požární technikou, věcnými prostředky požární ochrany, za předpokladu odůvodnění plošným pokrytím, dokumentací zdolávání požáru objektů, jejichž ochranu před požáry a mimořádnými událostmi jednotka zabezpečuje.

²⁾ Vybavení jednotky SDHO výškovou technikou se provádí podle obdobné zásady, na které je vybavena stanice typu P2 HZS kraje.

³⁾ Kromě minimálního vybavení požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany je jednotka SDHO vybavována další technikou a věcnými prostředky požární ochrany nebo jinými prostředky, pro předurčenost systému záchranných prací při dopravních nehodách, při haváriích, při živelních pohromách a pro ochranu obyvatelstva. Při

⁴³ ČESKO. MINISTERTVO VNITRA. Vyhláška č. 247 ze dne 23. července, o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. *Česká republika*, 2001, částka 95. Příloha č. 4 k vyhlášce 247/2001 Sb. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-247?text=z%C3%A1kon+o+jednotk%C3%A1ch+po%C5%BE%C3%A1rn%C3%AD#prilohy>

odůvodnění havarijním plánem kraje nebo jinou dokumentací, jejichž ochranu před požáry a jinými mimořádnými událostmi jednotka zabezpečuje.

4) Autonomní dýchací přístroj na stlačený vzduch s otevřeným okruhem.

5) Základní početní stav členů jednotky SDHO se navyšuje o potřebný počet členů stanoveným právním předpisem, za předpokladu, že je tato jednotka současně zařízením civilní ochrany.⁴⁴

5 Zásady koordinace složek IZS při společném zásahu

Systém IZS byl vytvořen jako odpověď na potřebu spolupráce mezi jeho jednotlivými složkami, ať už hlavními, či ostatními, v řešení nejčastějších mimořádných událostí. Při řešení mimořádné události s většími dopady, kde je spolupráce nezbytná, bylo klíčové navázat mezi nasazenými zásahovými složkami vzájemnou součinnost, za účelem rychlejší a účinnější záchrany poškozených nebo ohrožených osob, zvířat a efektivnější likvidaci následků mimořádné události. Součinnost složek IZS v místě zásahu existovala v určitých formách vždy, ale rozdílné kompetence a pracovní zaměření, zakládaly a zakládají nezbytnost určité koordinace společně prováděných postupů. Koordinací složek IZS v místě zásahu se rozumí koordinace záchranných a likvidačních prací včetně jejich řízení.⁴⁵

Podstata koordinace podle vyhlášky 328/2001 „o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému“ obecně spočívá:

- vyhodnocení druhu a rozsahu mimořádné události a jí vyvolaných ohrožení,
- uzavření místa zásahu a omezení vstupu osob,
- záchrana **bezprostředně ohrožených** osob, **zvířat** nebo majetku, popřípadě jejich evakuace,
- poskytnutí neodkladné zdravotní péče zraněným osobám,
- zohlednění zvláštností místa zásahu při činnosti složek

⁴⁴ ČESKO. MINISTERTVO VNITRA. Vyhláška č. 247 ze dne 23. července, o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. *Česká republika*, 2001, částka 95. Příloha č. 4 k vyhlášce 247/2001 Sb. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-247?text=z%C3%A1kon+o+jednotk%C3%A1ch+po%C5%BE%C3%A1rn%C3%AD#přilohy>

⁴⁵ ZEMAN, Miloš a Otakar J. MIKA. *Integrovaný záchranný systém*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta chemická, 2007. ISBN 978-80-214-3448-6. s. 21

- přerušení trvající příčiny vzniku ohrožení vyvolaných mimořádnou událostí, například provizorní opravou
- omezení ohrožení vyvolané mimořádnou událostí a stabilizace situace
- přijetí opatření v místech, kde se očekávají účinky při možném šíření mimořádné události, které zajistí:

1. *„průzkum šíření mimořádné události,*
2. *informování nebo varování obyvatelstva na území ve směru šíření mimořádné události, která je může ohrozit svými účinky,*
3. **evakuaci** obyvatelstva, *popřípadě též zvířat,*
4. *vyhledání zraněných nebo bezprostředně ohrožených osob,*
5. *ošetření zraněných osob,*
6. *poskytnutí pomoci osobám, které nelze evakuovat,*
7. *regulaci volného pohybu osob a dopravy v místě zásahu a v jeho okolí,*
8. *střežení evakuovaného území a majetku,*
9. *poskytnutí neodkladné veterinární péče zraněným zvířatům..“⁴⁶*

Jak již z vyhlášky vyplývá, legislativa se snaží zmírnit účinky MU, která by ohrožovala zvířata. A zvířata i po události ochraňovat.

6 Mimořádná událost

Svět stejně jako jeho obyvatele sužují neblahé události již od počátku bytí. Ať již jde o orkány, požáry či povodně, uměli tyto nebezpečné události stěžovat život velkému množství lidí. Mnohé z nich se do nedávna nedali předpovídat, a tudíž nás zastihovali nepřipravené a způsobovali značné škody. V dnešní době tyto pohromy nazýváme „Mimořádnou situací“ a pomocí techniky se na ně dokážeme připravit. Pomocí nejrůznějších smluv a opatření snižujeme dopady události a zlepšujeme rychlost a schopnost zásahu jednotek. Dokonce většinu z událostí dokážeme předpovídat, či určit místo možné pohromy. Dnes se ale díky zkušenostem z minulosti, rozlišuje událostí více.

Na rozdíl od našich předků se díky vývoji musíme potýkat i s jinými událostmi, jako jsou havárie továren, únik nebezpečných látek, nebo s úmyslným útokem. Za

⁴⁶ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Vyhláška č. 328 ze dne 5. září 2001, o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 127, § 1 odst. 2, s. 7447-7448. ISSN 1449-1270

mimořádnou událost se dá považovat i migrační vlna, hospodářská krize, či dokonce přelidnění.

Zákon číslo 239/2000 Sb. neboli „Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů“ definuje v §2 pojem mimořádné události jako: „škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“⁴⁷

6.1 Základní rozdělení mimořádných událostí

Mimořádné události lze dělit podle mnoha různých kritérií, obecně se ale používá nejčastěji klasifikace vycházející z příčin události.

1. Přírodní mimořádné události
 - a) lokální
 - a) celosvětové
2. Antropogenní mimořádné události – neboli události způsobené člověkem
 - a) způsobené úmyslem
 - b) způsobené neúmyslně
 - c) vojenské charakteru
 - d) nevojenského charakteru
3. Mimořádné události smíšené

6.1.1 Základní dělení přírodních mimořádných událostí

1. Abiotické mimořádné události – vyvolané neživou přírodou
2. Biotické mimořádné události – vyvolané živou přírodou
3. Kosmogenní mimořádné události – zapříčiněné kosmickými vlivy

6.1.2 Základní dělení antropogenních mimořádných událostí

1. Technogenní mimořádné události - havárie infrastruktur a havárie provozní
2. Sociogenní mimořádné události – události mající společenský či sociální dopad
3. Ekonomické mimořádné události – události hospodářského charakteru⁴⁸

⁴⁷ ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 73, § 2 písmena b), str. 3461. ISSN 1449-0730

⁴⁸ JANURA, Josef. Základní rozdělení mimořádných událostí. *Hradec Králové* [online]. 2016, 15.6.2016 [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/zakladni-rozdeleni-mimoradnych-udalosti/d-55383>

6.2 Mimořádná událost spojená s živočichem

Za mimořádnou událost spojenou s živočichem můžeme považovat každou událost, která svým působením ohrožuje živočichy ať již ve formě onemocnění, či požáru v budově chovu apod., nebo událost, kdy živočichové ohrožují nás. A tato událost vyžaduje provedení záchranných či likvidačních prací spojených s účelem ochrany živočichů.⁴⁹

7 Onemocnění zvířat - epizootie

Onemocněním zvířat neboli epizootií rozumíme hromadnou nákazu zvířat infekční chorobou. Takto onemocněná zvířata, jež by mohla infekci roznášet, jsou nebezpečím, pro které stát musí učinit opatření. Mezi tyto choroby řadíme mimo jiné, ptačí chřipku, africký mor prasat, slintavku a kulhavku. Každá nemoc je jiného charakteru a postihuje jiné typy zvířat.

7.1 Africký mor prasat (AMP)

Africký mor prasat je velmi nakažlivé a nebezpečné onemocnění, které postihuje všechna plemena prasat a to všech věkových kategorií. Na člověka se však nepřenáší. Léčba na tuto chorobu neexistuje, protože nebyla vynalezena účinná vakcína. Tyto skutečnosti významně komplikují snahu o prevenci, či vymýcení choroby. Letalita AMP je 95-97 %.⁵⁰

V evropských zemích historicky docházelo k nákaze prasat při kontaktu se zdroji nákazy, což byly především odpady z již onemocněných prasat, které se dostávaly do Evropy nejrozličnějšími způsoby. Dnes se AMP šíří z kusu na kus kontaktem, nebo je přenášena klíšťaty, jež se infikují sáním krve nemocných kusů. Nemoc je zapříčiněna DNA virem, který se u onemocněných kusů nachází ve všech tělních tekutinách a orgánech. Kus začíná být roznašečem choroby už 2 dny před příznaky onemocnění. Virus díky své vysoké odolnosti může být roznášen do velké vzdálenosti skrze infikované maso. Průběh onemocnění se dá členit do 3 skupin a to: perakutní, akutní a chronické.^{51 52}

⁴⁹ SOUHRN METODICKÝCH PŘEDPISŮ pro činnost jednotek požární ochrany: *Bojový řád* [online]. Leden 2019 [cit. 2019-02-01]. Dostupné z: <http://metodika.cahd.cz/#bojovy%20rad>

⁵⁰ *Africký mor prasat (AMP)* [online]. [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.svsr.cz/zdravi-zvirat/africky-mor-prasat-amp/>

⁵¹ Viz ⁵⁰

⁵² DRAŽAN, Jaroslav. *Nemoci prasat: učebnice pro vysoké školy veterinární*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1987. Živočišná výroba (Státní zemědělské nakladatelství). s. 92 - 93

- a) **Perakutní** (prudké) – dochází k rychlému úhynu kusu, bez příznaků AMP
- b) **Akutní** – AMP se projevuje horečkou až 42 °C, nechutí přijímat potravu, malátností, těžkým dýcháním, zvracením, krvavou stolicí. Na kůži i vnitřních orgánech se objevují krvavé stopy. Části jako uši, hrudník a končetiny mohou být „modré“ z důsledku překrvení. Průběh akutní nemoci připomíná KMP (klasický mor prasat), ale na rozdíl od něj je průběh onemocnění rychlejší a k úhynu kusu dochází do 5 dnů.
- c) **Chonické** (mírnější) – mírnější průběh nemoci. Tato forma nemoci se nejčastěji objevuje v oblasti, kde se AMP udržuje i bez přísunu zvenčí.⁵³

Původ nemoci AMP najdeme v subsaharské Africe, kde se rozšířila mezi prasaty bradavičnatými. Nemoc se zde šířila skrze klíšťáky (*Ornithodoros*). AMP se poprvé prokázalo v Evropě roku 1957 v Portugalsku, kde se nakazily prasata krmená kuchyňským odpadem z letadel přilétajících z Afriky. Nemoc se následně rozšířila do Španělska, Francie, Itálie, či Malty. Další řádění AMP po světě nastalo po roce 2007, kdy se do Evropské Unie se nemoc dostala z Asie. Gruzie roku 2007 potvrdila šíření nemoci, odtud se nemoc postupně šířila přes Arménii, Rusko, Ázerbajdžán, Ukrajinu a Bělorusko. V lednu 2014 ohlásila onemocnění prasat Litva následovaná zbytkem Baltských států. Poslední před námi sužovalo AMP Polsko, kde dochází v roce 2018 k eskalaci. Nemoc se dále rozšiřovala se Evropou.^{54, 55}

Dne 26. 6. 2017 byl potvrzen první výskyt AMP v ČR. Následné šetření 2 uhynulých kusů prasat ve Státních veterinárních ústavech v Olomouci a Jihlavě prokázala rozšíření onemocnění do ČR. Prasata byla nalezena v území Zlína. Jako odpověď na zjevnou hrozbu přijala Státní veterinární správa řadu opatření, jež pomohly zabránění dalšímu řízení nákazy. Všechny nakažené kusy pocházely ze stejné oblasti na Zlínsku. Bylo diagnostikováno 205 případů AMP a ve všech případech se jednalo o prasata divoká. V jiných zemích byla postižena nemocí i prasata domácí. Viz Tabulka č. 5.⁵⁶

⁵³ *Africký mor prasat (AMP)* [online]. [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.svs-cr.cz/zdravi-zvirat/africky-mor-prasat-amp/>

⁵⁴ Viz⁵³

⁵⁵ DRAŽAN, Jaroslav. *Nemoci prasat: učebnice pro vysoké školy veterinární*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1987. Živočišná výroba (Státní zemědělské nakladatelství). s. 92 - 93

⁵⁶ Viz⁵³

Tabulka 5 Nákazová situace AMP v EU a Ukrajině k 31. 12. 2018

ZEMĚ	2014		2015		2016		2017		2018	
	prasata		prasata		prasata		prasata		prasata	
	domáci	divoká	domáci	divoká	domáci	divoká	domáci	divoká	domáci	divoká
Estonsko (EE)	0	41	18	723	6	1052	3	637	0	231
Lotyšsko (LV)	32	148	10	753	3	865	8	947	10	685
Litva (LT)	6	45	13	111	19	303	30	1328	51	1446
Polsko (PL)	2	31	1	53	20	80	81	741	109	2443
Maďarsko (HU)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	138
Rumunsko (RO)	0	0	0	0	0	0	2	0	1163	182
Bulharsko (BG)	0	0	0	0	0	0	0	0	1	5
Ukrajina (UA)	chybí relevantní údaje						124	37	105	41
Sardinie (IT)	40	70	16	76	22	166	18	110	25	65
Belgie (BE)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	163
Česká republika (CZ)	0	0	0	0	0	0	0	202	0	28
Celkem	80	335	58	1716	70	2466	266	4002	1464	5427

Zdroj: Státní veterinární správa⁵⁷

7.2 Ptačí chřipka

Ptačí chřipka označována za Influenzu drůbeže, je nebezpečné respirační nebo střevní onemocnění pernatých zvířat. Postihuje kura domácího, krůty, vodní drůbež, exotické ptactvo i volně žijící ptactvo. Onemocnění se eviduje již od roku 1901.

Viry ptáků se klasifikují do typů A, B a C, kde ptačí chřipka patří do typu A. Rizikovými viry této nemoci jsou její subtypy H5 a H7, které mohou být vysoce, či níže nakažlivé. Nejčastěji se Influenza typu A vyskytuje u volně žijícího ptactva a především u ptactva vodního. Na vodním ptactvu se neprojevují příznaky nemoci a také letalita je nízká, to protože jsou rezervoárem onemocnění. Problém však nastává u přenosu na domácí drůbež, která na influenzu umírá. Zde je letalita od 50 - 100 %. Domácí ptactvo se nakazí nemocí po kontaktu s infikovaným volně žijícím ptactvem, které je nositelem nemoci. Nemoc se šíří nosním a očním sekretem a trusem. Největší riziko pro chovatele

⁵⁷ Africký mor prasat (AMP) [online]. [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.svs-cr.cz/zdravi-zvirat/africky-mor-prasat-amp/>

na farmách je jejich vlastní manipulace s ptactvem, jako jejich převoz, nakažení kontaminovanými osobami, podestýlkou či nářadím. Domácí ptáci se dále mohli nakazit stravováním již zmíněného trusu a kontaminovaného krmiva, či vody. V uzavřených halách byla i možnost přenášení nemoci vzduchem. Nejčastější jsou výskyty v době od podzimu do konce zimy. Nemoc zhoršuje i vztah mezi nemocí a stresem, jež může ovlivnit vznik a průběh onemocnění. Mezi stresové faktory řadíme roční období, změny teplot, velká koncentrace ptactva na danou plochu apod. Díky všem těmto faktorům, se ptačí chřipka v oblasti farem rychle rozšířila.^{58 59}

Klinické příznaky viru jsou velmi různorodé, závislá na druhu viru, druhu ptáků, věku, nebo jejich pohlaví. Nejvizuálnějším projevem nemoci jsou až hromadná úmrtí, které přišli bez větších známek nemoci. U nosnic může být projevem snížení jejich snášky, či poškození skořápky vajec. Dále mohou být příznaky viditelné na jejich hřebínkách, které mohou být zakrvácené, kus může trpět žíznivostí, u některých případů byla nemoc doprovázena vodnatým průjmem. Infikovaný jedinec ztrácí chuť k pohybu, což se pak stupňuje až ke stáčení hlavy za záda. Vysoce nakažlivý kmen aviární influenzy (H5N1) může způsobit ohromné ztráty pro chovatele domácí drůbeže. Vakcinace proti ptačí chřipce je zakázána a tudíž se v současnosti neprovádí. Jedinou možností pro snížení rizika nákazy je preventivní likvidace postiženého hejna.⁶⁰

7.3 Nemoc šílených krav (BSE)

Bovinní spongiformní encefalopatie, známá též jako nemoc šílených krav patří do skupiny nemocí označovaných zkratkou TSE. Tyto nemoci postihují kromě krav i ovce a kozy, kde je jedná o tzv. klusavku. Dnes už u nás tato nemoc není aktuální, poslední nemocný kus byl zaznamenán v roce 2009. A v roce 2018 byl evidován jediný infikovaný kus ve Spojeném království. V této době má ČR stejně jako většina evropských zemí status: „Země se zanedbatelným rizikem výskytu BSE“ tento status je uznáván Světovou organizací pro zdraví zvířat.⁶¹

⁵⁸ Ptačí chřipka – influenza drůbeže [online]. [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/ptaci-chripka-influenza-drubeze/>

⁵⁹ JURAJDA, Vladimír. *Kompendium chorob drůbeže a ptactva*. Brno: Noviko, 2001. ISBN 80-902676-6-1. s. 34 - 35

⁶⁰ Ptačí chřipka – influenza drůbeže [online]. [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/ptaci-chripka-influenza-drubeze/>

⁶¹ BSE (bovinní spongiformní encefalopatie): neboli nemoc šílených krav [online]. [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/tse-bse-klusavka-scrapie-cwd/>

BSE je stejně jako zbytek podobných nemocí (TSE) způsobeno škodlivými bílkovinami označovaných za „Priony“. Priony napadají organismus hostitele, hromadí se v centrálním nervovém systému, kde posléze páchají nezvratné patologické změny. Imunitní systém hostitele na priony nereaguje a nechává jim volný průchod. Inkubační doba všech nemocí TSE se považuje za velmi dlouhou, u skotu to může být 2 – 10 let, zatímco u ovcí a koz 1 – 5 let v závislosti na množství infekční dávky, či stresovým vlivům. Virus proniká do organismu horní částí dýchacího, nebo trávicího ústrojí. V místě kudy virus pronikl, může vzniknout aft.^{62 63}

Klinické příznaky TSE probíhají jako bezhorečnatá onemocnění, u kterých se časem začne projevovat ztráta kondice kusu. V ranních stádiích nemoci se nákaza může projevovat změnami chování zvířat. Zvířata trpí lekavostí, neklidem, kopáním, hrabáním, agresivitou, oddělení od zbytku stáda, či strach vstoupit do stáje nebo boxu. V dalším stádiu nemoci nastupuje třes, zhoršení koordinace pohybu, slabé zadní nohy. Zvíře pro neklid zvětšuje množství pohybu, přičemž naráží do překážek. Následuje fáze kdy má zvíře velké problémy se vstáváním a následně zůstává jen ležet. Další charakteristický znak pro nemoci TSE je hubnutí zvířat, i přes jejich běžné krmení a chuti k jídlu. Teplota stoupne na 39,5 °C, což zjevně souvisí s infekcí ran z proleženin. Zvířata po takovémto propuknutí nákazy hynou do 8 týdnů na následek vyhubnutí, nebo z důvodu celkové vyčerpanosti. Nakažená zvířata bývají často utracena. Jedním z možných opatření proti rozšíření BSE z epicentra nákazy je uzavření obce a stanovení ochranných pásem. V obci se zakáže pohyb zvířat a celkově se omezí styk zvířete s člověkem. Léčba neexistuje. V české republice bylo během let 2001 - 2018 92 pozitivních případů TSE z toho 30 u krav a 62 u ovcí. Viz tabulka č. 6^{64 65}

⁶² BSE (bovinní spongiformní encefalopatie): neboli nemoc šílených krav [online]. [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/tse-bse-klusavka-scrapie-cwd/>

⁶³ JAGOŠ, Přemysl. *Diagnostika, terapie a prevence nemocí skotu*. Praha: SZN, 1985. Živočišná výroba (Státní zemědělské nakladatelství). s. 85

⁶⁴ BSE (bovinní spongiformní encefalopatie): neboli nemoc šílených krav [online]. [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/tse-bse-klusavka-scrapie-cwd/>

⁶⁵ JAGOŠ, Přemysl. *Diagnostika, terapie a prevence nemocí skotu*. Praha: SZN, 1985. Živočišná výroba (Státní zemědělské nakladatelství). s. 88

Tabulka 6 Přehled o počtu vyšetřených a pozitivních zvířat na TSE v ČR

Rok	skot	pozitivní případy BSE	ovce	pozitivní případy TSE u ovcí	kozy	pozitivní případy TSE u koz
2001	114 146	2				
2002	175 435	2	1 155	16	102	0
2003	210 456	4	2 970	12	274	0
2004	200 873	7	1 063	9	86	0
2005	170 857	8	447	1	216	0
2006	174 470	3	1 097	0	113	0
2007	160 420	2	2 839	1	163	0
2008	157 270	0	994	16	328	0
2009	156 472	2	582	0	172	0
2010	146 455	0	726	0	150	0
2011	97 848	0	744	0	118	0
2012	54 794	0	1 527	0	240	0
2013	36 057	0	1 536	0	182	0
2014	18 293	0	1 579	1	131	0
2015	20 095	0	2 811	3	327	0
2016	15 516	0	2 874	2	416	0
2017	20 158	0	3 375	1	546	0
2018	21 732	0	2 921	0	449	0
Celkem	1 951 347	30	29 240	62	4 013	0

Zdroj: Státní veterinární správa⁶⁶

8 Bojové řady

Činnost hasičů během výkonu jejich povolání je velmi různorodá a vyžaduje připravenost na každou možnou situaci. Proto v systému IZS existuje soubor metodických listů zvaných „Bojový řád“, který připravuje jednotku na možný stav. Tyto dokumenty obsahují informace a předpoklady možných ztěžujících okolností, jež by mohli nastat. Mezi těmito plány se samozřejmě vyskytují i plány počítající se zvířetem, jako účastníkem mimořádné události. Tyto bojové řady připravují zasahující hasiče na možné agresivní chování zachraňovaných zvířat, jejich možné onemocnění, či problémy s jejich evakuací a záchranou. Plán záchranu zvířat, ohrožení zvířaty a infekce se dají jako plány považovat za prioritní a ostatní plány na ně odkazují.⁶⁷

⁶⁶ BSE (bovinní spongiformní encefalopatie): neboli nemoc šílených krav [online]. [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/tse-bse-klusavka-scrapie-cwd/>

⁶⁷ Generální ředitelství HZS. Bojový řád. Hasiči vzdělávání [online]. 2017 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.hasici-vzdelavani.cz/content/bojovy-rad>

Plány zaměřující se na zvířata jsou:

- Bojový řád – Záchrana zvířat
- Bojový řád – Nebezpečí ohrožení zvířaty
- Bojový řád - Vyprošťování u dopravních nehod / Dopravní nehoda všeobecně
- Bojový řád – Požár zemědělských objektů
- Bojový řád – Nebezpečí infekce
- Bojový řád - Odchyt a hubení vos, včel a sršňů⁶⁸

8.1 Záchrana zvířat⁶⁹

Záchrana zvířat je druhou prioritní věcí, hned po záchraně lidí. Zvířata se stejně jako lidé zachraňují odstraněním bezprostředně hrozícího nebezpečí. Velitel zásahu má pravomoc rozhodovat o zahájení a ukončení záchranných prací, stejně jako určení o přednostní záchraně určitých zvířat. Po příjezdu na místo zásahu je prioritní zjistit množství, druh zvířat, jejich ohrožení a přítomnost obsluhujícího personálu, na který jsou zvířata zvyklá. Stanovit vhodný způsob záchrany zvířat a vyvádět je na předem určené místo. Zvířata se zachraňují především jejich evakuací, rozdíl však spočívá v tom, že každý druh zvířete se vyvádí z nebezpečí jiným způsobem. Kdy se u větších kusů (krávy, koně) vyvádějí jednotlivě, aby se předešlo úrazu zasahujících, u jiných zvířat, jakou jsou ovce a kozy se vyvádí vůdce stáda, za předpokladem, že je zbytek stáda bude následovat. Menší zvířata jako králíci a drůbež se vynášejí z nebezpečí například v pytlích, či koších, podle zvoleného způsobu. Pokud je to možné, otevírají se zvířatům kotce, chlévy, nebo stáje, aby se umožnil zvířatům samostatný odchod. Zvířata ohrožená zplodinami a kouřem vyžadují zprovoznění ventilace, rychlé odvětrávání kouře a tepla, společně s rychlou likvidací požáru. Tato činnost je prováděna za účelem navrácení základních podmínek pro život zvířat.

Bojový řád dále stanovuje bezpečné vyvádění zvířat, kdy se vybírá bezpečná úniková cesta, určuje se počet najednou vyváděných zvířat, nebo se určují osoby, které tuto činnost budou provádět. Pokud je to možné, využívá velitel zásahu k vyvádění zvířat v maximální míře obsluhující personál, který je na práci se zvířaty zvyklý, ale pokud není dostatek

⁶⁸ Generální ředitelství HZS. Bojový řád. *Hasiči vzdělávání* [online]. 2017 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.hasici-vzdelavani.cz/content/bojovy-rad>

⁶⁹ Generální ředitelství HZS. Metodické listy kapitoly O: 7. Záchrana zvířat. *Hzscr.cz* [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech-491249.aspx>

jeho obsazení, jsou na vyvádění nasazováni hasiči. Hasiči vybráni na vyvádění zvířat by měli být zvyklí na práci s nimi a především z nich nemají strach. To vše napomáhá ve snížení rizika ublížení zvířetem a přenesení nervozity z hasiče na zvíře.

U každého zvířete je předurčený způsob, jak s ním nakládat, aby se předešlo úrazu. K býkům, kravám a koním, by měli hasiči přistupovat zepředu, nebo na sebe předem upozornit poplácáním zvířete následovaného promluvením a až pak následným odvázním a vyváděním. Pokud by tak neučinili, hrozí velké riziko úrazu, protože tato zvířata kolem sebe nebezpečně bijí. V případě volného ustájení je snaha hasičů vyhánět zvířata ven, nejlépe na předem vymezený prostor. Vepří jsou nebezpeční pokousáním, a tudíž je hasiči vyvádí vytlačováním zezadu se současným taháním za uši, s hasičem postaveným u boku prasete. Ovce a kozy se při nervozitě schovávají v rozích a prioritou hasičů je vyvedení vůdce s očekávaným následováním zbytku stáda. Pokud tak stádo neučiní, musí zasahující hasiči vyvádět zvířata kus po kusu. Drobná drůbež a králíci se přenáší v pytlích a vynášena ven, kde se rychle vypouští, aby se předešlo udušení. Při evakuaci včelích úlů je důležité ucpat vchod do úlu, pro předcházení útoku včel. Během vynášení úlů si hasiči chrání obličej a nekryté části těla. Psy, kočky a jiná domácí zvířata se chytají improvizovaným způsobem (plachtou, pytle, sítí) a následně jsou vynášena mimo nebezpečí.

Při záchraně zvířat se musí počítat s možnými komplikacemi, tyto komplikace můžou být:

- panika a možné zdivočení zvířat,
- nezvyk na cizí lidi (v tomto případě hasiče),
- výpadek elektrické energie, který může způsobit udušení zvířat,
- možné ohrožení hasičů volně pobíhajícími zvířaty,
- zvířata po zachránění mohou mít tendenci vracet se zpět na místo nebezpečí,
- nemožnost uvolnění úvazů,
- možné potyčky zvířat ve společném nouzovém ustájení,
- zvířata ovlivněná kouřem mohou postrádat schopnost pohybu.

Hasiči mohou být během zásahu zraněni:

- přitlačeni ke zdi koněm, krávou, či býkem,
- úderem hlavou zvířete u krav a býků,
- kopnutím krávy, koně,
- přišlápnutím,
- pokousáním od psů, koní, prasat, krys apod.,
- podrápáním od dravců, drůbeže, psů, koček,
- podražením nohou od prasat, koz, či ovcí,
- ušlapáním stádem (koně, skot, jalovice..),
- žihadly hmyzu,
- při odvazování zvířat,
- nákazou, která se může přenášet na člověka, v místě zásahu, kde se nákaza vyskytuje (vzteklina, tetanus, klíšťová encefalitida)

8.2 Nebezpečí z ohrožení zvířaty⁷⁰

Hasiči se během zásahu mohou dostat do styku se zvířaty zdivočelými, až agresivními. Je to dáno i samotnou přirozeností zvířat, která nebezpečí instinktivně vycítí dříve než člověk a díky tomu mohou být nebezpečná. Zvířata se ve stresu chovají panicky, zdivočele, agresivně, shlukují se a tím stěžují práci s nimi.

Nebezpečí z ohrožení zvířat vzniká při mimořádných událostech, jako je živelní pohroma, dopravní nehoda, epizootie. A hasiči na toto nebezpečí naráží při výkonu záchranných prací a při požárním zásahu. Předpokládaný výskyt těchto událostí dle bojového řádu je: ve stájích, domech a bytech, v dopravních prostředcích, u volně pobíhajících zvířat v místě zásahu, při záchraně zvířat, při nouzovém ustájení apod.

Hasiči se pro svou ochranu řídí taktikou záchrany zvířat. Pokud nastane situace, že zvíře je neovladatelné a ohrožuje okolí, existuje zvláštní opatření opravňující hasiče k odchytu zvířete, jeho narkotizaci, či dokonce utracení. Pokud zvíře bezprostředně ohrozí život, bude utraceno. V případě ohrožení divoce žijícím hmyzem (vosy, včely, sršni) se zacpává výletový otvor, k předcházení úrazu. Hmyz mimo úl je možno pro

⁷⁰ Generální ředitelství HZS. Metodické listy kapitoly N: 20. Nebezpečí z ohrožení zvířaty zvířaty. *Hzscr.cz*[online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech-491249.aspx>

zklidnění kropit rozprášeným vodním proudem. Hasiči by v takovýchto případech měli používat včelařský oblek, nebo oblek jemu podobný.

8.3 Nebezpečí infekce⁷¹

Během zásahu spojeného se záchranou zvířat mohou být hasiči ohrožováni celou řadou infekčních chorob, choroby se mohou projevit v řádu dnů až let. Infekcí se rozumí proces, při němž se choroboplodné organismy (bakterie, viry) dostávají do těla nového hostitele, kde se množí a vyvolávají v něm onemocnění – Infekci. Infekce se do těla může dostat mnoha cestami, z níž jedna je ze zvířete na člověka. Zde se jedná o tzv. Antropozoonózu.

Choroby přenesené ze zvíře na člověka, se přenáší přímým kontaktem člověka se zvířetem, zde hasičem při výkonu své činnosti. Kde může jít o evakuaci zvířat, likvidaci nakažených chovů, vyprošťování při dopravních nehodách apod. Mezi tato onemocnění ohrožující hasiče (člověka) se řadí například vzteklna, brucelóza, klíšťová encefalitida apod. Aby se zmírnilo riziko vzniku onemocnění, používají hasiči ochranné oděvy, které následně dekontaminují a při napadení hasiče zvířetem, se zvíře vyšetří, zda nebylo infikováno nakažlivou chorobou ohrožující život hasiče.

8.4 Dopravní nehody spojené s živočichem^{72,73}

„Dopravní nehoda je událost v provozu na pozemních komunikacích, například havárie nebo srážka, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž dojde k usmrcení osoby nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu.“⁷⁴

„(1) Pozemní komunikace je dopravní cesta určená k užití silničními a jinými vozidly a chodci, včetně pevných zařízení nutných pro zajištění tohoto užití a jeho bezpečnosti.

(2) Pozemní komunikace se dělí na tyto kategorie:

⁷¹ Generální ředitelství HZS. Metodické listy kapitoly N: 2. Nebezpečí infekce. *Hzscr.cz*[online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech-491249.aspx>

⁷² Generální ředitelství HZS. Metodické listy kapitoly D: 1. Dopravní nehoda na pozemních komunikacích - obecně. *Hzscr.cz*[online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech-491249.aspx>

⁷³ Generální ředitelství HZS. Metodické listy kapitoly D: 2. Vyprošťování u dopravních nehod. *Hzscr.cz*[online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech-491249.aspx>

⁷⁴ ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 14. září 2000, o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, částka 98, §47 odst. 1, str. 4585. ISSN 1449-0980

a) *dálnice*, b) *silnice*, c) *místní komunikace*, d) *úcelová komunikace*.⁷⁵

Dopravní nehoda při přepravě zvířat

Dopravní nehodou při přepravě zvířat rozumíme nehodu, při níž jedno s vozidel přepravuje zvířata. Nejčastěji přepravovaná zvířata jsou krávy, prasata a občas koně.

Hlavním cílem zasahujících jednotek při takovéto události je získání přístupu k poskytnutí pomoci, vytvoření prostoru pro bezpečné vyprošťování zvířat a následně samotné vyprošťování zraněných a ohrožených zvířat. Ale než se záchrannou činností mohou začít, musí vyhodnotit okolnosti ovlivňující vyprošťovací práce.

Mezi okolnosti ovlivňující vyprošťovací práce mimo jiné zle zahrnout:

- a) druh, typ, technický stav a konstrukce havarovaných dopravních prostředků
- b) polohu a stabilitu dopravních prostředků
- c) počet zachraňovaných, rozsah a závažnost zraněných
- d) možnost ohrožení zvířaty

Úkoly a postup činnosti

Nasazení sil a prostředků je ovlivněno především charakter převáženého nákladu, zde zvířat. Činnost na místě zásahu spočívá především v opatřeních směřujících k záchraně ohrožených zvířat a snížení následků nehody na okolí. Kromě vhodného ustavení techniky, zvýraznění místa zásahu pomocí všech dostupných prostředků a zajištění místa nehody se provádí průzkum dopravní nehody. Průzkum zajišťuje informace nezbytné pro efektivní provedení záchranných prací. Průzkumem dopravních nehod zjistíme počet a druh havarovaných dopravních prostředků, počet a polohu zraněných zvířat na místě nehody i s odhadem o jejich zranění, ohrožení převážených zvířat nebo například potřebu nasazení speciální techniky za účelem vyprošťování.

Před samotným vyprošťováním ohrožených zvířat je nutné zajistit havarované vozidlo proti nechtěnému pohybu. Dopravní prostředek je zajištěn stabilizací vozidla po dobu záchranných vyprošťovacích prací. Po stabilizaci vozidla začíná vyprošťování. Zvířata, která při nehodě utrpěla zranění, jsou předána orgánu veterinární správy na

⁷⁵ ČESKO. Zákon č. 13 ze dne 23 ledna 1997, o pozemních komunikacích. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, částka 3, §2, str. 47. Dostupné z WWW. <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2994>

ošetření. Při práci se zvířaty je nutné předpokládat riziko ohrožení zvířaty, která mohou být díky nehodě a možnému zranění neklidná, až agresivní.

8.5 Požár zemědělského objektu⁷⁶

Bojový řád požáru zemědělského objektu se nevztahuje na jateční stáje, zoologické zahrady, zvířecí útulky, či cirkusy. Požárem zemědělského objektu se zabývá stejnojmenný metodický list, který vymezuje zemědělský objekt jako:

- a. *„objekty pro pěstování rostlin,*
- b. *stáje, jako samostatný objekt nebo stavebně souvislou skupinu objektů nebo její část sloužící v živočišné výrobě k ustájení užitkových zvířat. Součástí stájí jsou zpravidla i provozní prostory, kde jsou pracoviště přípravy krmiva, sběru vajec, příruční sklady, prostory k zajištění hygienických a veterinárních podmínek. Půdní prostor stájí může být využíván jako další stájový prostor nebo příruční sklad krmiva nebo podestýlky,*
- c. *skladové objekty, stodoly, halové sklady sena, slámy a suchých stonkových rostlin, obilí, jejichž součástí mohou být přistavené pomocné provozy, např. příjmu a expedice, manipulační plochy. Uzavřené zásobníky, které slouží jako sklady krmiva u stájí, provozní či denní sklady surovin nutných pro technologii výroby nebo sklady odpadů,*
- d. *objekty nebo část objektu pro posklizňovou úpravu zemědělských plodin se sušárnou ve stavebním objektu nebo vně objektu jako otevřené technologické zařízení.“*

Činnost při zdolávání požárů zemědělských budov je specifická v rychlém šíření požáru, díky velkému množství snadno zápalných látek jako je seno, sláma, obiloviny či krmné směsi. Dalším častým problémem je i rychlé šíření požáru po hořlavých materiálech použitých ke konstrukci stavby. Ale jedním z největších problémů jsou zvířata uvnitř budovy, která je nutno zachránit. Tato zvířata mohou být ustájena (velkochovy), zde se jedná o velký počet kusů, nebo mohou být odvázána, popřípadě volně pobíhající a to v halách, či na jiné ploše. Zasahující jednotka musí taktéž zvážit riziko *ohrožení zvířaty*, k němuž zde existuje vysoká pravděpodobnost. Zvířata ohrožená

⁷⁶ Generální ředitelství HZS. Metodické listy kapitoly P: 28. Požáry zemědělských objektů. *Hzscr.cz*[online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech-491249.aspx>

ohněm a jeho zplodinami jsou neklidná, panická, až zdivočelá a mohou být člověku nebezpečná. Díky svému instinktu cítí nebezpečí již v prvních fázích požáru, a proto se dá předpokládat, že budou nevypočitatelná při každém takovémto zásahu.

Úkoly a postup činnosti

Pro zdárnou záchranu zvířat při požáru a pro vypořádání se s požárem je zapotřebí učinit opatření směřující k tomuto cíli. Tato opatření zahrnují činnosti jednotky od samotného začátku zásahu přes evakuaci zvířat, až po samotné zvládnutí požáru. Pokud nejsou událostí ohroženy osoby, zásah je prováděn přednostně pro záchranu zvířat, dle tohoto bojového řádu a bojového řádu *Záchrany zvířat*. Vše začíná u průzkumu, kde jednotka potvrzuje možnost ohrožení osob, zvířat a podmínky jejich záchrany včetně plánovaného průběhu evakuace. Průzkum místa se provádí téměř současně s evakuací zvířat, další jednotky se starají o hašení evakuačních a zásahových cest. Jednou z dalších hlavních činností je ověření zda se v prostorách pro ustájená zvířata odvádí teplo, nebo zda funguje větrání. Tato činnost vyžaduje předchozí vypnutí elektrického proudu zasaženého objektu. Během požáru zemědělského objektu lze počítat s možnými zvláštnostmi, komplikujícími zásahovou činnost. Mezi tyto zvláštnosti patří například speciální ustájení znemožňující, či komplikující záchranu zvířete, pro ustájení v boxu, kleci, kotci nebo například ustájení na vysoké podestýlce. Nedostatečný počet osob zaměstnanců vykonávající evakuaci zvířat a neexistenci evakuačních prostor. Další možnou komplikací je nutnost zajištění již zmíněného odvětrávání některých halových stájových prostor, které mají absenci sekundárního zdroje elektrické energie a u nichž by hrozilo udušení zvířat (především drůbeže). Tato činnost směřuje vedle cirkulace vzduchu, ke snižování teploty a zvětšení pravděpodobnosti záchrany zvířat.

Evakuace zvířat – je jedním z nejúčinnějších opatření pro ochranu životů. Evakuace se provádí na základě hrozícího nebezpečí, které je právě evakuací zažehnáno. Na rozdíl od evakuace lidské se zvířecí zaměřuje především na evakuaci objektovou a řízenou. Samovolná je také možná, ale málo kdy je realizovatelná.⁷⁷

Manipulace se zvířaty – na úrovni HZS ČR probíhají procvičování manipulace s hospodářskými zvířaty. Hasiči si tudíž mohou vyzkoušet práci s telaty, koňmi či drůbeží a získají cenné poznatky o jednotlivých druzích, jejich vyvádění a fixaci. Těchto cvičení

⁷⁷ KAVAN, Š. Ochrana obyvatelstva I. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011, s. 66-67. ISBN 978-80-87472-06-4.

se často účastní i zoologové, kteří hasičům přednáší o méně známých faktech o zvířatech a o nejlepší způsobu zacházení s nimi. Na rozdíl od HZS ČR nemají často dobrovolní hasiči obce cvičení na této úrovni.⁷⁸

8.6 Odchyt a hubení vos, včel a sršňů⁷⁹

Úkolem při záchraně osob a zvířat se rozumí odstranění bezprostředního ohrožení jejich života. Pokud život ohrožuje obtížný hmyz, má jednotka oprávnění tento hmyz chytat, nebo hubit. Nebezpečné mohou být včely jako nositelé nakažlivých nemocí během rojení. Mezi možné onemocnění řadíme například mor včelího plodu, či roztoče. A všechen hmyz může být nebezpečný i svými žihadly. Jednotka smí zasahovat vůči hmyzu, který není přímo chráněn zákonem, jakožto ohrožený druh. Ohrožené druhy bezobratlých jsou uvedeny v příloze III. vyhlášky ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb.

Tabulka 7 Silně ohrožení bezobratlí

Silně ohrožení bezobratlí	
Český název	Latinský název
Hnědásek osikový	<i>Euphydryas maturna</i>
Chroust opýřený	<i>Anoxia pilosa</i>
Kovařík	<i>Ludius ferrugineus</i>
Krajník	<i>Calosoma auropunctatum</i>
Martináč Hrušňový	<i>Saturnia pyri</i>
Okáč skalní	<i>Hipparchia briseis</i>
Pačmelák cizopasný	<i>Psythirus rufipes</i>
Páchník hnědý	<i>Osmoderma eremita</i>
Potápník široký	<i>Dytiscus latissimus</i>
Přástevník mařinkový	<i>Eucharia casta</i>
Přástevník svízelový	<i>Claetis maculosa</i>
Sřevlík	<i>Carabus scabriusculus</i>
Sřevlík	<i>Carabus variolosus</i>
Stužkonoska vrbová	<i>Catocala electa</i>
Škeble rybničná	<i>Anodonta cygnea</i>
Tesařík obrovský	<i>Cerambyx cerdo</i>
Tesařík zavalitý	<i>Ergates faber</i>
Tesařík	<i>Tragosoma depsarium</i>

Zdroj: Vyhláška č.395/1992 Sb.⁸⁰

⁷⁸ Česko. Hasičský záchranný sbor. *112 Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva: ROČNÍK XII • ČÍSLO 5/2013*. Praha : MV-generální ředitelství HZS ČR. Praha, 2013. s. 21. ISSN 1213-7057.

⁷⁹ Generální ředitelství HZS. Metodické listy kapitoly T: 4. Odchyt a hubení vos, včel a sršňů. *Hzscr.cz*[online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech-491249.aspx>

⁸⁰ ČESKO. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Vyhláška č. 395 ze dne 11. června 1992, kterou se provádějí některá ustanovení Národní rady č. 144/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, částka 80, Příloha číslo III. Vyhlášky, s. 2228-2229.

Zásah s hubením hmyzu se považuje za běžnou desinsekci. Činnost desinfekce je povolována Zákonem č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.

„Osoba, která provádí ochrannou dezinfekci, dezinfekci nebo deratizaci,

a) smí použít jen přípravky dodané na trh v souladu s přímo použitelným předpisem Evropské unie o biocidních přípravcích,

b) může použít přípravky a postupy jen v míře nezbytně nutné tak, aby účelu ochranné dezinfekce, dezinfekce a deratizace bylo dosaženo a životní a pracovní podmínky nebyly ohroženy či poškozeny,

c) je povinna kontrolovat její účinnost.“⁸¹

Při zásahu se používají insekticidy bez zvláštního povolení a schválené orgánem ochrany veřejného zdraví a to vždy jen v míře nezbytně nutné. Osoba provádějící desinsekci musí být osoba autorizovaná, nebo osoba fyzická, prokazatelně zaškolená osobou autorizovanou.

Úkoly a postup činnosti

Po příjezdu na místo je nezbytně nutné rozhodnout se o způsobu provedení odchyty s možným hubením hmyzu. Na odchyty se podílí příslušníci jednotky netrpící alergií na bodnutí hmyzu a nasazuje se jen nezbytný počet příslušníků. Během této činnosti jsou zasahující vybaveni ochrannými prostředky (např. včelařským oblekem) a dýchacím přístrojem, pokud by se využil insekticid. Po zásahu se provádí důkladná prohlídka oděvu.

⁸¹ ČESKO. Zákon č. 258 ze dne 14 července 2000, o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, částka 47, § 56, s. 3637. ISSN: 1449-0740

9 Řízené rozhovory

Tímto prohlašuji, že všichni Respondenti souhlasili s uvedením jména v Bakalářské práci.

9.1 Rozhovor A – Zástupce velitele JPO II Suchdol Ondřej Vajo

1. Jak často jste s jednotkou povolávání k záchraně živočicha, či jiné obdobné činnosti?
 - *„Naše jednotka je povolávána k mimořádným událostem spojeným se zvířaty jen několikrát do roku. Cca 5 x z celkového počtu událostí.“*
2. Jakou činnost nejčastěji vaše jednotka provádí, ve vztahu k živočichovi?
 - *„Většinou se provádí vyproštění zvířat z hloubek, propadlých do ledu či zamotaných v plotech u domů a zahrad.“*
3. Jaká zvířata, či živočichové se zachraňují nejhůř, co ještě obzvlášť stěžuje práci s nimi?
 - *„Nejhůře z mého pohledu jde o záchranu větších zvířat (koní, krav...). Není vybavení k jejich transportu a vyproštění.“*
4. Jak hodnotíte připravenost jednotek PO II k této činnosti?
 - *„Jednotka JPO II k těmto činnostem nejsou nikterak školeni a událost tohoto typu se řeší, co zrovna v tu dobu je nejlepší pro zvíře, dle pohledu hasičů.“*
5. Jaké vybavení se používá na tuto činnost nejčastěji?
 - *„K záchraně zvířat se používá mobilní technika, věcné prostředky PO – hadice, úvazky, záchranné prostředky atd.“*
6. Do jaké míry jsou užitečné Bojové plány? Připraví vás na práci se zvířetem?
 - *„Nepřipraví, každá situace si žádá jiné řešení dle okolností.“*
7. Máte nějaká školení, kde by vás na tuto situaci připravili? Jak je hodnotíte?
 - *„Nemáme žádné specializační kurzy pro práci se zvířaty.“*
8. Zasahujete častěji u zvířat „domácích“ či ostatních?
 - *„Domácích.“*
9. S ohledem na bojový řád „Požáru zemědělské budovy“, jak hodnotíte připravenost jejich vlastníků? (Mají dobré plány?, jsou dnes budovy lépe připraveny na evakuaci?, je zde personál, který by práci se zvířaty obstaral?)
 - *„Záleží od vlastníka k vlastníkovi. Většinou, když hoří budova zemědělského objektu, zvířata se evakuují zaměstnanci během příjezdu JPO, poté i s hasiči a to samé se týká i techniky. Zemědělské objekty jsou*

velmi složité na požární zásah s vzhledem k uskladnění sena, slámy, ale taky paliv a jiných věcí. “

10. Jakou činnost zastávají členové jednotky SDHO při hromadném onemocnění zvířat? (Ptačí chřipka, BSE, Africký mor..)

➤ *„U nás nezastávají žádnou činnost. Jsme školeni pouze na zjednodušenou dekontaminaci a nevlastníme žádné obleky nejvyšší ochrany. Vlastníme pouze obleky Sunit. “*

9.2 Rozhovor B – Velitel JPO II Počátky Vladimír Janko

1. Jak často jste s jednotkou povolávání k záchraně živočicha, či jiné obdobné činnosti?

➤ *„Každoročně se nejčastěji jezdí v období léta – bodavý hmyz- sršně, včel, vosy. “*

2. Jakou činnost nejčastěji vaše jednotka provádí, ve vztahu k živočichovi?

➤ *„Naše jednotka by prováděla nejprve průzkum a zvážení záchranu zvířete, záleželo by na situaci. “*

3. Jaká zvířata, či živočichové se zachraňují nejhůř, co ještě obzvlášť stěžuje práci s nimi?

➤ *„Myslím si, že velká zvířata, jsou nebezpečná. Celkově vzato, nemáme zkušenosti se zvířaty, tak jakýkoliv zásah pro nás bude těžký, budeme rádi, když nám přijedou na pomoc profesionálové. “*

4. Jak hodnotíte připravenost jednotek PO II k této činnosti?

➤ *„Určitě by to šlo dělat lépe, školení probíhá dle plánů školení a výcviku. Při tématech se probírají i zkušenosti, členové jednotky mají rozmanitá zaměstnání. “*

5. Jaké vybavení se používá na tuto činnost nejčastěji?

➤ *„Vzhledem k velmi malým zkušenostem víme, jaké technické prostředky máme a na místě zásahu bychom improvizovali. “*

6. Do jaké míry jsou užitečné Bojové plány? Připraví vás na práci se zvířetem?

➤ *„Bojový řád jiné jsou dobrým zdrojem informací. Ještě lepší by byla zkušenost s lektorem a naživo. “*

7. Máte nějaká školení, kde by vás na tuto situaci připravili? Jak je hodnotíte?

➤ *„Ano máme. Jsme proškoleni profesionálními hasiči, kteří nám říkají zkušenosti z praxe. “*

8. Zasahujete častěji u zvířat „domácích“ či ostatních?
 - *„Ostatních- bodavý hmyz“*
9. S ohledem na bojový řád „Požáru zemědělské budovy“, jak hodnotíte připravenost jejich vlastníků? (Mají dobré plány?, jsou dnes budovy lépe připraveny na evakuaci?, je zde personál, který by práci se zvířaty obstaral?)
 - *„Tohle je velmi komplexní a složitá otázka. Není jednotná úroveň, pokud by se jednalo o zásah v našem hasebním obvodu, hodně zemědělských budov známe a jak jsem zmiňoval, máme v jednotce i členy, kteří pracují v zemědělském sektoru, a proto mají dobré plány a jsou dobře připraveni na evakuace díky školením, které máme.“*
10. Jakou činnost zastávají členové jednotky SDHO při hromadném onemocnění zvířat? (Ptačí chřipka, BSE, Africký mor..)
 - *„Naše jednotka by se řídila Typovou činností složek IZS a pokyny vel. zásahu.“*

9.3 Rozhovor C – Velitel JPO II Nová Bystřice Martin Garhofer

1. Jak často jste s jednotkou povolávání k záchraně živočicha, či jiné obdobné činnosti?
 - *„Jsme povolávání většinou tak 1-2x za rok“*
2. Jakou činnost nejčastěji vaše jednotka provádí, ve vztahu k živočichovi?
 - *„Nejčastěji provádíme záchranu, či odchyt zvířete“*
3. Jaká zvířata, či živočichové se zachraňují nejhůř, co ještě obzvlášť stěžuje práci s nimi?
 - *„Určitě krávy (zdivočelé), které nám mohou být velmi nebezpečné.“*
4. Jak hodnotíte připravenost jednotek PO II k této činnosti?
 - *„Dle mého názoru je připravenost jednotek dobrá.“*
5. Jaké vybavení se používá na tuto činnost nejčastěji?
 - *„Nastavovací žebříky pro použití ve formě zátarasu, či vytvoření uličky.“*
6. Do jaké míry jsou užitečné Bojové plány? Připraví vás na práci se zvířetem?
 - *„Jsou užitečné a na zásah nás připraví, ale každý zásah je specifický podle terénu a prostoru.“*
7. Máte nějaká školení, kde by vás na tuto situaci připravili? Jak je hodnotíte?
 - *„Školení probíhá v pravidelné odborné přípravě v jednotce. Hodnoceno velmi dobře.“*

8. Zasadujete častěji u zvířat „domácích“ či ostatních?
 - *„Převažují zvířata ostatní.“*
9. S ohledem na bojový řád „Požáru zemědělské budovy“, jak hodnotíte připravenost jejich vlastníků? (Mají dobré plány?, jsou dnes budovy lépe připraveny na evakuaci?, je zde personál, který by práci se zvířaty obstaral?)
 - *„Domnívám se, že personál zde převážně je, jsou dobře připraveni a plány mají také v dostačující formě.“*
10. Jakou činnost zastávají členové jednotky SDHO při hromadném onemocnění zvířat? (Ptačí chřipka, BSE, Africký mor..)
 - *„Jsou povolány na spolupráci s jednotkami HZS ČR k pomocným pracím. (dekontaminace)“*

10 Rozbor rozhovorů

Otázka č. 1: Jak často jste s jednotkou povolávání k záchraně živočicha, či jiné obdobné činnosti?

Všichni 3 respondenti na tuto otázku odpověděli, že zásah provádí max. 5 do roka. Ale každý respondent uvedl jiný okruh činnosti. Dozajista je to ovlivněno i jejich umístěním, ročním obdobím, či nejčastěji prováděnou činností. Z otázky vyplývá, že zásah se zvířetem je činnost málo pravidelná. Činnost, jež se velmi odvíjí od ročního období.

Respondent A	Respondent B	Respondent C
Max 5x/rok	Max 5x/rok	Max 5x/rok

Otázka č. 2: Jakou činnost nejčastěji vaše jednotka provádí, ve vztahu k živočichovi?

Každý z respondentů odpověděl na otázku jinak. Respondent A. uvedl vyprošťování zvířat z hloubek, propadlých do ledu či zamotaných v plotech u domů a zahrad. Respondent B uvedl průzkum místa, vypořádání se s obtížným hmyzem. Zatímco respondent C uváděl především odchyt zvířete, například zdivočelé krávy, potažmo její možnou záchranu. Každá jednotka má jinou činnost se zvířetem, podmíněnou jejich umístěním a množstvím okolních chovatelů (včelaři, zemědělská družstva, chovatelé).

Respondent A	Respondent B	Respondent C
Vyprošťování zvířat	Hubení obtížného hmyzu	Odchyt zvířete

Otázka č. 3: Jaká zvířata, či živočichové se zachraňují nejhůř, co ještě obzvlášť ztěžuje práci s nimi?

Všichni z respondentů se shodli, že nejobtížněji zachraňované zvíře je kráva a kuň. Každý z dotazovaných, ale uvedl jiný důvod pro možné ztížení činnosti. Respondent A uváděl nedostatek techniky pro jejich vyprošťování, či transportu. Respondent B uváděl, že zatím jejich jednotka nemá s těmito zásahy mnoho zkušeností a respondent C viděl hrozbu především v možném zdivočení velkého zvířete. I přes rozdílné názory ztěžujících

okolností, je pochopitelné, že všichni dotazovaní vybrali za nejhorší zvířata krávy, potažmo koně, zvířata, pro jejichž velikost, představují velké ohrožení, pro zasahující.

Respondent A	Respondent B	Respondent C
Kráva (jiné velké zvíře)	Kráva (jiné velké zvíře)	Kráva (jiné velké zvíře)

Otázka č. 4: Jak hodnotíte připravenost jednotek PO II k této činnosti?

Respondenti B a C se zde shodli na dobré připravenosti jednotky pro tento druh zásahu. Díky školením a zácvikům, kde se jim předávají zkušenosti od hasičů, kteří touto činností již několikrát prošli. Další značnou výhodou vidí i v různých jiných zaměstnáních svých členů, kteří díky možné každodenní práci se zvířaty, vědí lépe jak s nimi zacházet. Respondent A naopak uvádí, že jejich jednotka není vyškolená pro tuto činnost, ale uvádí, že na místě by dokázali z pohledu hasiče improvizovat a udělat pro zvíře to nejlepší. Absence zaškolení jednotky respondenta A je nejspíš jediný důvod, proč uvedl nepřipravenost. Ostatní respondenti možná i díky školení uvádí připravenost na událost.

Respondent A	Respondent B	Respondent C
NE	ANO	ANO

Otázka č. 5: Jaké vybavení se používá na tuto činnost nejčastěji?

Všichni respondenti uváděli mobilní techniku a věcné prostředky, kde respondent A uváděl nejspíš kvůli obsahu jejich zásahů (vyprošťování) hadice a úvazky pro možné vytažení zvířete z ledu, respondent B uváděl díky stejnému důvodu (hmyz) hadice na jeho možný postřík a respondent C uváděl kvůli činnosti zahrnující odchyt zvířete žebříky, pro možné vytvoření uličky pro zablokování a manipulaci se zvířetem. Odpovědi respondentů se liší především díky různým druhům zásahů, jež provádí. Pro každou situaci je zapotřebí využít jiného vybavení.

Respondent A	Respondent B	Respondent C
Úvazky	Hadice	Žebřík

Otázka č. 6: Do jaké míry jsou užitečné Bojové plány? Připraví vás na práci se zvířetem?

Hodnocení užitečnosti Bojového plánu rozdělilo korespondenty do 3 táborů, kde každý zastává trochu jiný postoj. Respondent A uvádí neúčinnost, pro velké rozdíly každé situace. Kde nevidí bojový plán jako dostatečný. Respondent B vidí tento plán jako vcelku dobrý, ale zastává názor, že praktická ukázka a nácvik by připravil jednotku na tuto činnost lépe. A respondent C vidí Bojový řád jako užitečný a dostatečně připravující jednotku na zásah, ale stejně jako respondent A zastává názor, že každý zásah má specifika, jež se musí řešit až na místě a zahrnují i improvizaci. 66% respondentů vidí plány za užitečné, ale nelze pominout, že všichni respondenti poukazují na možnou improvizaci, velké rozdíly možného provedení zásahu a absenci nácviku. Lze tedy říct, že Bojové plány slouží dobře jako „rámeček“ možné činnosti, ale na místě zásahu se řídí spíše podle dané situace.

Respondent A	Respondent B	Respondent C
Málo	Středně	Hodně

Otázka č. 7: Máte nějaká školení, kde by vás na tuto situaci připravili? Jak je hodnotíte?

Jak již bylo nastíněno v předchozích odpovědích, respondent A uvádí, že jejich jednotka nebyla součástí kurzu, který by je na práci se zvířaty jakkoliv proškolil či připravil. Respondenti B, C se shodují na velmi dobrém přínosu školení, jež jim poskytují profesionální hasiči, v pravidelné odborné přípravě jednotky.

Respondent A	Respondent B	Respondent C
NE	ANO/DOBŘE	ANO/DOBŘE

Otázka č. 8: Zasahujete častěji u zvířat „domácích“ či ostatních?

Respondent A i přes uvedení, že zachraňují zvířata z pod ledu, uvedl zvířata domácí. Naopak respondenti B, C uvádí zvířata ostatní. Tato odpověď je daná činností, jež členové jednotek provádí, ať již jde o odchyt a hubení hmyzu, nebo o odchyt zvířete, jež se ztratilo. Z této otázky vyplývá, že 66% zásahů prováděných na zvířatech, se týká zvířat „ostatních“.

Respondent A	Respondent B	Respondent C
Domáci	Ostatní	Ostatní

Otázka č. 9: S ohledem na bojový řád „Požáru zemědělské budovy“, jak hodnotíte připravenost jejich vlastníků? (Mají dobré plány?, jsou dnes budovy lépe připraveny na evakuaci?, je zde personál, který by práci se zvířaty obstaral?)

Všichni respondenti se shodují, že připravenost zemědělských objektů je dobrá. Personál často již před příjezdem hasičů evakuuje zvířata, a pokud je to možné nepřestávají ani po jejich příjezdu. Díky práci hasičů v zemědělských družstvech mají družstva plány budovy v lepší úrovni a navíc sami hasiči znají budovu velmi dobře. Hasiči skrze tyto znalosti mohou lépe vyvádět zvířata, určovat jejich bezpečné umístění, zajistit možné odvětrávání kouře, nebo se připravit na možné šíření požáru směrem k vysoce hořlavým látkám, které jsou často umístěné v zemědělských objektech (seno, sláma, palivo). Velkou výhodou je i zvyklost členů pracovat se zvířaty. Ačkoli každý z respondentů viděl jiné výhody, všichni uvádí dobrou připravenost a tudíž možnost kvalitního zásahu, při vznícení budovy.

Respondent A	Respondent B	Respondent C
Dobře	Dobře	Dobře

Otázka č. 10: Jakou činnost zastávají členové jednotky SDHO při hromadném onemocnění zvířat? (Ptačí chřipka, BSE, Africký mor..)

Při onemocnění zvířat zahrnuje činnost jednotek PO II, především zjednodušená dekontaminace osob a věcí. Je to dáno i tím, že většina jednotek o této velikosti nedisponuje dostatečnými ochrannými prostředky, pro styk s onemocněním. Při těchto činnostech tedy spíše podporují činnost profesionálních hasičů. Všeobecně platí, že pro jinou činnost by museli být proškoleni a následně vybaveni. O další činnosti by rozhodoval velitel zásahu.

Respondent A	Respondent B	Respondent C
Dekontaminace	Podpůrnou činnost	Dekontaminace

11 Shrnutí a možné doporučení

Jak již z rozhovorů plyne, každá jednotka má své specifické činnosti dané jejich umístěním. Každá z nich zastává jiné postavení a musí se vypořádat s jinou událostí. U respondenta A a C je častá záchrana zvířat zapříčiněna velkým množstvím chovatelů a zemědělských objektů v jejich obvodu. U respondenta B je to dáno především chovatelskou kolonií včel. Každá z těchto jednotek tudíž potřebuje pro zdárný zásah jiné prostředky, postupy i přístup. Rozdíl je i v náhledu na Bojový řád, nebo školení v oblasti zvířat. Ale dle autorova názoru je připravenost jednotek sboru dobrovolných hasičů na dobré úrovni a s těmito druhy mimořádné události se dokáží vypořádat. Uvedené zásahy, jsou obvyklé pro celou Českou republiku. viz tabulka č. 8, 9.

Tabulka 8 Počet zásahů jednotek obcí za rok 2016/2017

			z celkového počtu/rok	
	2016	2017	2016	2017
evakuace zvířat, záchrana zvířat	152	179	768	834
odchyt a likvidace obtížného hmyzu	2130	2283	6602	7650
odchyt zvířat včetně vyhledávání	239	322	1167	1193

Zdroj: Statistická ročenka 2016,2017^{82,83}

Tabulka 9 Zásahy jednotek obcí za rok 2016/2017 v %

	2016	2017
evakuace zvířat, záchrana zvířat	19,79%	21,46%
odchyt a likvidace obtížného hmyzu	32,26%	29,84%
odchyt zvířat včetně vyhledávání	20,48%	26,99%

Zdroj: Statistická ročenka 2016,2017^{84,85}

⁸² Česko. Hasičský záchranný sbor. *112 Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva: ROČNÍK XVI • ČÍSLO 3/2017*. Praha : MV-generální ředitelství HZS ČR. Praha, 2013. Příloha časopisu 112 číslo 3/2017 s. 20-21 ISSN 1213-7057.

⁸³ Česko. Hasičský záchranný sbor. *112 Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva: ROČNÍK XV • ČÍSLO 3/2016*. Praha : MV-generální ředitelství HZS ČR. Praha, 2013. Příloha časopisu 112 číslo 3/2016 s. 20-21 ISSN 1213-7057.

⁸⁴ Viz ⁸²

⁸⁵ Viz ⁸³

Za předpokladu růstu počtu zásahů zahrnující zvíře, by ale neuškodilo trošku pozměnit stávající systém jednotek. Kdyby počet událostí vzrostl například na 20 událostí ročně, dle autora by školení jednotek mělo probíhat častěji stejně jako nácviky daných událostí. Profesionální hasiči by měli vytvářet cvičení pro zlepšení znalostí a zkušeností jednotek obcí pro zvýšení jejich profesionality v této problematice. Kdyby se ještě navýšily a zkvalitnily prostředky techniky a věcné prostředky, dokázali by jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí zasahovat v obtížnějších situacích a tím by poskytly jednotkám profesionálních hasičů lepší podporu, než jen dekontaminaci. Nebo by se na ně v některých událostech nemuseli spoléhat. Díky těmto skutečnostem by se zlepšila úroveň zásahů, kdyby členové disponovali prostředky pro jednodušší manipulaci se zvířetem, jeho přesun, nebo vyprošťování.

Závěr

Mimořádné události spojené s živočichem patří v současnosti mezi jedno z témat v problematice Bojového řádu. Jedná se o nežádoucí jevy, kterým je třeba předcházet a připravovat se na ně z důvodu ochrany životů a zdraví zvířat, osob zasahujících i nedotčených. Pro tuto činnost je tudíž nutné zlepšovat kvalitu zásahu, zvyšovat povědomí zasahujících o dané problematice a navyšovat zkušenosti o práci se zvířaty.

Nejprve se v teoretické části práce zabývá základními pojmy dané problematiky, jako je systém IZS, jednotky požární ochrany, jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, mimořádná událost, Bojový řád, odchyt a hubení včel, vos a sršňů, nebezpečí z ohrožení zvířaty, nebezpečí infekce, záchrana zvířat, vyprošťování u dopravních nehod, požár zemědělského objektu apod. V kapitole nazvané „Mimořádná událost se zvířetem“ je definována tato událost, což je naplnění dílčího cíle bakalářské práce. Dále u jednotlivých témat práce popisuje možné využití jednotek dobrovolných hasičů obce.

Ve výzkumné části bylo pracováno s řízenými rozhovory, kde dotazovaní odpovídali na některé otázky k tématu práci. Respondenti uváděli své názory a zkušenosti jakožto členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obce k událostem, kde se potýkali s živočichem. Získaná data byla porovnáována s odůvodněním, proč bylo na otázky odpovězeno právě tak, proč se odpovědi respondentů liší. Rozbor Bojového řádu společně s východisky z řízených rozhovorů ukazuje zásahovou činnost jednotek sboru dobrovolných hasičů obce při mimořádných událostech spojených s živočichem, což je naplnění hlavního cíle této práce. Dále bylo znázorněno kolik událostí uvedených dotazovanými se celkově ročně a kolik procent z nich je vyřešeno právě jednotkami obcí. Z odpovědí dotazovaných taky plyne fakt, že každá jednotka provádí převážně činnost, která u nich převažuje. Tato činnost je podmíněná umístěním jednotky ve specifické oblasti, v níž jejich hasební obvod vždy obsahuje příčinu jejich zásahu. Pokud se v jejich obvodu nachází včelařská kolonie, dá se předpokládat, že nejčastější činností ve směru k živočichovi bude odchyt a hubení včel. Pokud se poblíž nachází velké množství chovatelů, nebo zemědělských budov včetně většího množství okolních rybníků, dá se naopak předpokládat, že nejčastější zásah se zvířetem bude záchrana zvířete uvízlého pod ledem, nebo jeho odchyt. Dalším důležitým zjištěním bylo množství zásahů jednotek za rok, kde každá z dotazovaných jednotek uváděla, že maximálně 5x za rok. Všichni dotazovaní vidí jako stěžejní práci s velkými zvířaty, jež představují vysoké riziko, i když 2 z 3 respondentů uváděli, že tato činnost je jejich nejčastější. U požáru zemědělských objektů uváděli dostatečnou připravenost jeho personálu, stejně jako dokumentaci na

dostatečné úrovni. Při hromadném onemocnění zvířat uváděli činnost jednotek jako činnost podpůrnou, spadající přímo pod velitele zásahu, činnost, při níž se jednotky obcí starají především o zjednodušenou dekontaminaci a podobné práce. A i když se někteří z dotazovaných odkazovali na profesionální hasiče, od nichž by si přáli u zásahu pomoc, všichni vidí svou jednotku jako připravenou a schopnou tohoto zásahu.

Důležité je neustále zvyšovat, nebo alespoň udržovat úroveň a kvalitu zásahu, stejně jako znalosti zasahujících členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí, kteří mají na svědomí téměř 30 % z celkových zásahů spojených s živočichem.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. Česko. Hasičský záchranný sbor. *112 Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva: ROČNÍK XII • ČÍSLO 5/2013*. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR. Praha, 2013. 34 s. ISSN 1213-7057.
2. Česko. Hasičský záchranný sbor. *112 Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva: ROČNÍK XVI • ČÍSLO 3/2017*. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR. Praha, 2013. Příloha časopisu 112 číslo 3/2017 43 s. ISSN 1213-7057.
3. Česko. Hasičský záchranný sbor. *112 Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva: ROČNÍK XV • ČÍSLO 3/2016*. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR. Praha, 2013. Příloha časopisu 112 číslo 3/2016 43 s. ISSN 1213-7057.
4. DRAŽAN, Jaroslav. *Nemoci prasat: učebnice pro vysoké školy veterinární*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1987. Živočišná výroba (Státní zemědělské nakladatelství). 240 s.
5. JAGOŠ, Přemysl. *Diagnostika, terapie a prevence nemocí skotu*. Praha: SZN, 1985. Živočišná výroba (Státní zemědělské nakladatelství). 472 s.
6. JURAJDA, Vladimír. *Kompendium chorob drůbeže a ptactva*. Brno: Noviko, 2001. 236 s. ISBN 80-902676-6-1.
7. KAVAN, Š. *Ochrana obyvatelstva I. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2011, 109 s. ISBN 978-80-87472-06-4*.
8. KAVAN, Štěpán. *Ochrana obyvatelstva II. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2015. 129 s. ISBN 978-80-87472-92-7*
9. ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. *Integrovaný záchranný systém. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). 157 s. ISBN 978-80-7385-007-4*.
10. ZEMAN, Miloš a Otakar J. MIKA. *Integrovaný záchranný systém*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta chemická, 2007. 51 s. ISBN 978-80-214-3448-6.

Elektronické zdroje

1. *Africký mor prasat (AMP)* [online]. [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.svsr.cz/zdravi-zvirat/africky->
2. *BSE (bovinní spongiformní encefalopatie): neboli nemoc šílených krav* [online]. [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.svsr.cz/zdravi-zvirat/tse-bse-klusavka-scrapie-cwd/>
3. Generální ředitelství HZS. Bojový řád. *Hasiči vzdělávání* [online]. 2017 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.hasici-vzdelavani.cz/content/bojovy-rad>
4. Generální ředitelství HZS. Metodické listy kapitoly [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech-491249.aspx>
5. JANURA, Josef. Základní rozdělení mimořádných událostí. *Hradec Králové* [online]. 2016, 15.6.2016 [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/zakladni-rozdeleni-mimoradnych-udalosti/d-55383>
6. Jednotky PO. *HZS.CR* [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 16. 7. 2018 [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
7. Klára Žůrková a kolektiv. *Statistická ročenka 2017* [online]. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR jako přílohu časopisu 112 číslo 3/2018 [cit. 2019-02-05]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>
8. *mor-prasat-amp/*
9. *Ptačí chřipka – influenza drůbeže* [online]. [cit. 2019-02-08]. Dostupné z: <https://www.svsr.cz/zdravi-zvirat/ptaci-chripka-influenza-drubeze/>
10. Robert Pekaj. Integrovaný záchranný systém a jeho význam. *Okno do kraje* [online]. 27.08.2006, 1 [cit. 2019-01-05]. Dostupné z: <http://hexxa.websystem.cz/article/2220.integrovaný-zachranny-system-a-jeho-vyznam>
11. ŘEHÁK, Martin. *Základní úkoly JPO* [online]. In: . s. 8 [cit. 2019-02-05]. Dostupné z: http://www.oshnachod.cz/Skoleni/Ukoly_JPO.pdf
12. *S B Í R K A INTERNÍCH AKTŮ ŘÍZENÍ GENERÁLNÍHO ŘEDITELE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY: Řád výkonu služby v jednotkách HZS podniků, SDH obcí a SDH podniků* [online]. Praha, 8. června 2009, , 139 [cit. 2019-02-01]. Čj. MV-15377-1/PO-2009. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/rad-vykonu-sluzby-v-jednotkach-hzs-podniku-sdh-obci-a-sdh-podniku.aspx>

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. (ČESKOSLOVENSKO) MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Vyhláška č. 395 ze dne 11. června 1992, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 144/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 80, s 2210-2247.
2. ČESKO. Zákon č. 13 ze dne 23 ledna 1997, o pozemních komunikacích. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, částka 3, §2, str. 47. Dostupné z WWW. <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2994>
3. ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 73, s. 3461-3474. ISSN 1449-0730
4. ČESKO. Zákon č. 258 ze dne 14. července 2000, o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 74, s. 3622-3663. ISSN 1449-0740
5. ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 14. září 2000, o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 98, s. 4570-4616. ISSN 1449-0980
6. ČESKO. Zákon č. 133 ze dne 21 února 2001, o požární ochraně, jak vyplývá z pozdějších změn. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 25, §65 odst. 2. s. 2239. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3603> ISSN: 1449-0250
7. ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Vyhláška č. 328 ze dne 5. září 2001, o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 127, s. 7446-7468. ISSN 1449-1270
8. ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Vyhláška č. 247 ze dne 23. července, o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. *Česká republika*, 2001, částka 95. Příloha č. 4 k vyhlášce 247/2001 Sb. Dostupné z WWW: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-247?text=z%C3%A1kon+o+jednotk%C3%A1ch+po%C5%BE%C3%A1rn%C3%AD#prilohy>

Seznam zkratek

AMP – Africký mor prasat

BSE – Slintavka, kulhavka

Č. - číslo

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

IZS – Integrovaný záchranný systém

JPO – Jednotka požární ochrany

MU – Mimořádná událost

Sb. – Sběrka

SDHO – Sbor dobrovolných hasičů obce

TSE – Transmisivní spongiformní encefalopatie (prionové choroby)

Seznam tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obrázek 1 Statistika evakuace zvířat za rok 2017	17
Obrázek 2 Složky IZS	21

Seznam tabulek:

Tabulka 1 Základní tabulka plošného pokrytí.....	13
Tabulka 2 Kategorie jednotek PO a jejich operační hodnota.....	15
Tabulka 3 Požární technika a věcné prostředky PO.....	24
Tabulka 4 Základní početní stav členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí.....	24
Tabulka 5 Nákazová situace AMP v EU a Ukrajině k 31. 12. 2018.....	31
Tabulka 6 Přehled o počtu vyšetřených a pozitivních zvířat na TSE v ČR.....	34
Tabulka 7 Silně ohrožení bezobratlí	42
Tabulka 8 Počet zásahů jednotek obcí za rok 2016/2017	53
Tabulka 9 Zásahy jednotek obcí za rok 2016/2017 v %	53

Přílohy

Příloha č. 1: Struktura řízených rozhovorů s respondenty

1. Jak často jste s jednotkou povolávání k záchraně živočicha, či jiné obdobné činnosti?
2. Jakou činnost nejčastěji vaše jednotka provádí, ve vztahu k živočichovi?
3. Jaká zvířata, či živočichové se zachraňují nejhůř, co ještě obzvlášť stěžuje práci s nimi?
4. Jak hodnotíte připravenost jednotek PO II k této činnosti?
5. Jaké vybavení se používá na tuto činnost nejčastěji?
6. Do jaké míry jsou užitečné Bojové plány? Připraví vás na práci se zvířetem?
7. Máte nějaká školení, kde by vás na tuto situaci připravili? Jak je hodnotíte?
8. Zasahujete častěji u zvířat „domácích“ či ostatních?
9. S ohledem na bojový řád „Požáru zemědělské budovy“, jak hodnotíte připravenost jejich vlastníků? (Mají dobré plány?, jsou dnes budovy lépe připraveny na evakuaci?, je zde personál, který by práci se zvířaty obstaral?)
10. Jakou činnost zastávají členové jednotky SDHO při hromadném onemocnění zvířat? (Ptačí chřipka, BSE, Africký mor..)